

Teodozia Lattová:

Rusínska kronika 2010

December 2010 – Snina – V Dome Matice slovenskej bola otvorená fotografická výstavka Pod názvom Svedectvo spod Pľaše, doplnená premietaním dokumentárneho filmu a miestnymi spevmi. Výstavku si mohli pozrieť aj návštevníci Vihorlatského osvetového strediska v Humennom. Svoje fotografie a iné dokumenty predstavili Jozef Lauruský a Ján Bodnár, rodáci z už neexistujúcej obce Ruské /zanikla kvôli výstavbe vodnej nádrže Starina/.

December 2010 – Habura, Čertižne – Do rodného kraja svojich starých rodičov zavítal Mons. Gerald Nicholas Dino, biskup pre eparchiu gréckokatolíckych rusínskych veriacich v Phoenixe v USA. Haburu a Čertižné navštívil už v roku 1972, keď študoval v Ríme. Teraz sprevádzal aj svoju sestru Joyce Strilkovú, tetu Helen Kiserovú a svoju sesternicu Júliu Murinovú – Leeovú. Helen Kiserova povedala, že precestovala celý svet, ale nikdy nebola schopná splniť si sen a navštíviť Haburu a Čertižné, a to až doteraz. Povedala: „Teraz už nemusím nikam cestovať. Navštívila som už všetky miesta, ktoré som si priala navštíviť!“

December 2010 – Ubl'a – Vyšla publikácia s názvom Ubl'a v zrkadle stáročí. Autori Anna Čavargová a Juraj Guzej, obaja rodáci z Uble, v nej pútavo popisujú život a dianie v tejto takmer 660-ročnej dedine. Kniha má 214 strán a bohatú fotodokumentáciu. Vydal ju obecný úrad.

December 2010 – Košice – Vyšiel spevník a CD pod názvom Najkrajšie koledy. 25 rusínskych, šarišských a spišských kolied naspievali Monika a Ondrej Kandráčovci.

December 2010 – Svidník – Bola vydaná informačná publikácia „Karpatsko-duklianska operácia“, ktorá zachytáva historický priebeh týchto bojov na poľskej i slovenskej strane. Publikácia vyšla na základe podaného projektu Združenia pre zachovanie vojenskej histórie v Karpatoch, Svidník.

1. december 2010 – Prešov – V Ruskom dome sa uskutočnilo stretnutie s jubilantami a spomienka na okrúhle výročie nežijúcich jubilantov. Na stretnutie prišli Mária Korbová, dlhoročná herečka Divadla Alexandra Duchnoviča, predtým Ukrajinského národného divadla, historik Andrej Kováč, spomienka na MUDr. Dionýza Rojkoviča a o. Michala Oleksu.

2. december 2010 – Prešov – Ústav rusínskeho jazyka a kultúry PU pripravil vedecký seminár pod názvom Rusínsky spisovný jazyk a súčasná literatúra.

5. december 2010 – Rožňov pod Radhoštem – Uskutočnila sa vernisáž výstavy Zuzanka – Pomôž Bože, ráno vstaly Daniely Kapráľovej z Humenného. Bola to po Novom Sade a Vukovare ďalšia vernisáž, ktorú zorganizovalo Združenie inteligencie Rusínov Slovenska v spolupráci so svojimi zahraničnými partnermi.

6. december 2010 – Praha – V Dome národnostných menšín sa uskutočnilo premietanie dokumentárneho filmu Marka Škopa Osadné a beseda. Film je víťazom v súťaži dokumentov na filmovom festivale v Karlových Varoch. Stretnutie pripravil Zväz priateľov Podkarpatskej Rusi.

7. december 2010 – Prešov – Uskutočnilo sa prvé stretnutie mladých Rusínov, žijúcich alebo študujúcich v Prešove. S predsedom združenia Molody Rusyny Ing. Petrom Štefaňákom sa rozprávali o činnosti organizácie a jej cieľoch.

10. december 2010 – Bratislava – Združenie inteligencie Rusínov Slovenska s finančnou podporou Nadácie otvorenej spoločnosti (Open Society Fund) zorganizovalo seminár o príčinách zaostávania Prešovského kraja. Problematike sa po politickej a socio-ekonomickej stránke venoval prvý panel moderovaný politológom Alexandrom Dulebom, riaditeľom Výskumného centra Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku. Vystúpili v ňom Stanislav Konečný zo Spoločenskovedného ústavu SAV, Grigorij Mesežnikov z IVO a Vladimír Benč zo Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku. Tému národnostnej identity Rusínov, najpočetnejšej menšiny, ktorá má na severovýchode Slovenska svoje korene, a ktorá ako etnikum najviac dopláca na zaostalosť kraja, sa venoval nasledujúci panel. Vystúpili Peter Rázus z Prešovskej rozvojovej agentúry, Michal Micenko, spolumajiteľ spoločnosti Mega&Loman a Kamil Krajňák zo spoločnosti Venari, ktorý sa zamerával na problém – ako vzbudiť pozitívny vzťah Rusínov k svojej identite, aby sa prihlásili k tejto národnosti v budúcoročnom sčítaní ľudu, rozobral štatistický vzťah, presnejšie nepomer medzi nižším počtom Rusínov, ktorí sa v tom-ktorom okrese prihlásili k svojej národnosti, a väčším počtom tých „utajených“, ktorí majú svoje dôvody, aby sa k svojim koreňom neprihlásili.

10. december 2010 – Bratislava – Združenie inteligencie Rusínov Slovenska udelilo cenu Rusínska osobnosť roku 2010 prvej dáme rusínskej ľudovej piesne Márii Mačoškovej za jej celoživotný prínos pre rozvoj rusínskej kultúry a za prezentáciu ľudovej piesne doma aj v zahraničí.

10. a 11. december 2010 – Sanok / Poľsko/ – V rámci schváleného projektu Roztancované pohraničie, Modernizácia kultúrnej infraštruktúry v Sanoku a Medzilaborciach sa v priestoroch Domu kultúry v Sanoku konalo v poradí 2. stretnutie členov súboru Kamjana s poľskými tanečnými súbormi.

10. december 2010 – Snina – Bol slávnostne vyhlásený Park tmavej oblohy Poloniny. Jeho cieľom je zachovať prirodzenú tmavú nočnú oblohu a chrániť ju pred umelým osvetlením ľudí – teda svetelným znečistením. Národný park Poloniny je považovaný za miesto, ktoré je z pohľadu svetelného znečistenia najtmavšou oblasťou Slovenska.

10. december 2010 – Bratislava – „Mojimi očami“ – stretnutie s fotografiou, je to projekt Združenia inteligencie Rusínov Slovenska, ktorý sa realizoval v roku 2010 na troch miestach – v Šumiaci (22. mája), v Medzilaborciach (26. júna) a v Chmeľovej (11. septembra). Cieľom bolo nafotiť život v rusínskych alebo pôvodne rusínskych obciach. Viac ako päťdesiat fotografov nafotilo viac ako päťsto záberov z horehronského, hornošarišského, či severozemplínskeho prostredia.

12. december 2010 – Svidník – Uskutočnil sa 18. ročník pod názvom Betlehemský večer. Pripravila ho okresná organizácia Rusínskej obrody vo Svidníku.

15. december 2010 – Prešov – Ústav rusínskeho jazyka a kultúry PU pripravil 12. vedecký seminár karpatorusistiky pod názvom História a kultúra Rusínov. Bola tu prvá prezentácia novej encyklopédie, ktorá bola realizovaná na základe prvej anglickej verzie. Na prezentácii sa zúčastnili profesor Torontskej univerzity P.R.Magoczi, jeden z autorov encyklopédie.

18. december 2010 – Prešov – Uskutočnil sa Okrúhly stôl, ktorý iniciovala nová strana Náš kraj. Zišli sa tu predstavitelia rusínskych a ukrajinských organizácií a združení. Hlavnou témou besedy bola problematika asimilácie Rusínov a Ukrajincov na Slovensku a príprava na sčítanie ľudu v roku 2011.

25. december 2010 – USA – Zomrel viceprezident Nadácie Andyho Warhola pre vizuálne umenie v New Yorku, čestný prezident Spoločnosti Andyho Warhola a starší brat tohto svetoznámeho umelca John Warhola. Warholovci sú potomkami rusínskych rodákov z Mikovej v okrese Stropkov, kde dnes žije 165 obyvateľov.

NOVEMBER 2010

November 2010 – Užhorod /Ukrajina/ – Vyšla kniha Dimitrija Popa a Tatiany Vološinovej: História Podkarpatskej Rusi cez prizmu kresťanských ideí.

November 2010 – Humenné a Trojczyce – Pátrali po predchodcovi Jánošíka, Fedorovi Hlavatom, to bol spoločný slovensko-poľský projekt Hľadanie spoločných koreňov v spoločnej Európe. Kapitán rusínskych zbojníkov Fedor Hlavatý pôsobil v 15. storočí na území dnešného severovýchodného Slovenska a velil aj zbojníckym skupinám od ukrajinského Mukačeva až po poľský Przemysl. Je historickou postavou, ktorá sa stala objektom záujmu realizátorov projektu Hľadanie spoločných koreňov v spoločnej Európe.

3. november 2010 – Bratislava – V priestoroch Národného osvetového strediska pod názvom Pramene byzantskej tradície na Slovensku bola otvorená výstava, ktorú pripravil Slavistický ústav Jána Stanislava SAV. Výstava predstavuje prevažne rukopisné pamiatky späté s byzantsko-slovanskou kultúrou a tradíciou na našom území.

5. november 2010 – Košice – 26 diel Andyho Warhola a dva filmy, celkovo v hodnote milión 718 tisíc 879 eur, opustili Galériu a vyrazili domov do Pittsburghu. Obrazy tvorili od 6. augusta po celé tri mesiace súčasť výstavy Andy a Júlia. Celý presun prebehol za prísnych bezpečnostných opatrení a vzácne diela sa transportovali klimatizovaným kamiónom z Košíc do Viedne. Odtiaľ pokračovali špeciálnym lietadlom do New Yorku a následne do Pittsburghu.

5. november 2010 – Bratislava – Dokumentárny film Marka Škopa Osadné (2009) vyšiel na DVD. Na Medzinárodnom filmovom festivale v Bratislave (od 5. do 11. novembra) do života ho uviedala Eva Zaoralová, umelecká riaditeľka Medzinárodného filmového festivalu Karlove Vary, kde Osadné v roku 2009 získalo Cenu za najlepší dokumentárny film. DVD Osadné ponúka film so slovenským i anglickým menu a titulkami v šiestich jazykoch – angličtine, francúzštine, ruštine, chorvátčine, poľštine a češtine.

6. november 2010 – Snina – Miestna organizácia Rusínskej obrody pripravila celodenné oslavy Dňa Rusínov pod Vihorlatom. Oslavili aj 10. výročie založenia miestnej organizácie ROS. Slávnosť sa začala v Topoli, rodisku Alexandra Duchnoviča, pokračovala prehliadkou dreveného chrámu v Ulič Krivom, navštívili aj Beskydsky panteón a Stakčínsku Roztoku, kde sa nachádza najväčší zvon v Strednej Európe.

9. november 2010 – Nižný Orлік – Najstaršia obyvateľka okresu Svidník Paraska Denisová oslávila svoje 104-té narodeniny. Zablahoželať jej okrem najbližších prišli aj starosta Nižného Orlíka Juraj Petný a pravoslávny duchovný Marián Fed'о.

9. november 2010 – Bratislava – prof. RNDr. Pavel Galajda, DrSc., akademik v plnej vedeckej aktivite oslávil svoje 75. narodeniny. Narodil sa v Čertižnom, okres Medzilaborce. V roku 1959 absolvoval štúdium aplikovanej matematiky na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. CSc. – 1965, RNDr. – 1966, DrSc. – 1982, doc. – 1968, prof. – 1980. Na základe výsledkov jeho vedeckej a výskumnej práce, odbornej, pedagogickej a publikačnej činnosti doma i v zahraničí mu boli udelené hodnosti: v roku 2000 – akademik Akadémie pedagogických a sociálnych vied Ruskej federácie a v roku 2002 – akademik Medzinárodnej akadémie vied pedagogického vzdelávania so sídlom v Moskve.

9. november 2010 – Bratislava – Podpredseda vlády SR pre ľudské práva a národnostné menšiny Rudolf Chmel sa stretol so zástupcami národnostných menšín v SR. Témou neformálneho pracovného stretnutia boli aj otázky okolo nového štatútu podpredsedu vlády SR a pripravovaných legislatívnych návrhov.

12. november 2010 – Humenné – Spevácke TRIO oslávilo 30 rokov. Na slávnostnom koncerte v jedinečnom programe oslávenci spievali spolu s gratulantmi – bývalým členom tria Mikulášom Petrašovským, speváčkou Annou Servickou z Prešova, bratmi Kollárovcami z Kolačkova a speváckou skupinou Lelija. Humenské trio začínalo ako duo – Ivan Mihalič a Mikuláš Hornák. Po desiatich rokoch duo rozšíril Mikuláš Petrašovský.

14. november 2010 – Ubl'а – V kultúrnom dome v Ubli za účasti rodákov a významných osobností autori PhDr. A. Čavargová a Mgr. J. Guzej predstavili svoju prvú dvojazyčnú (slovenský jazyk a ubl'anský dialekt) knihu „Ubl'а v zrkadle stáročí“.

14. november 2010 – Bratislava – Občianske združenie Molody Rusyny pripravilo Večer rusínskych hlasov. Podujatie bolo zamerané na prezentáciu troch druhov hudby – ľudovej, modernej a vážnej.

18. november 2010 – Prešov – Združenie Rusínov Slovenska pripravilo jubilejný koncert zaslúžilej umelkyne, speváčky predovšetkým rusínskych ľudových piesní Márie Mačoškovej. Uskutočnil sa pod záštitou primátora mesta Prešov, JUDr. Pavla Hagyariho v sále PKO – Čierny orol Prešov

18. november 2010 – Bratislava – Na divadelnom festivale v Astorke vystúpilo Divadlo Alexandra Duchnoviča z Prešova. Uviedlo hru Boženy Slančíkovej Timravy a Ondreja Šulaja Ťapákovci, réžia Matúš Ol'ha.

19. november 2010 – Bratislava – Zadalá Svetová rada Rusínov. Na záver rokovania Združenie inteligencie Rusínov Slovenska (ZIRS) v spolupráci s Rusínskou obrodou na Slovensku (ROS), občianskym združením Molody Rusyny a Slovenským rozhlasom uskutočnili v koncertnej sále Slovenského rozhlasu v Bratislave slávnostný koncert najlepších rusínskych spevákov spojený s verejnou nahrávkou v rámci projektu Ruthenika. Koncert bol venovaný 20. výročiu vzniku ROS a 15. výročiu vzniku ZIRS.

20. november 2010 – Bratislava – Uskutočnilo sa 6. zasadanie Svetovej rady Rusínov, Rusanoch, Lemkov. Členovia Rady hovorili o pripravenosti jednotlivých rusínskych organizácií na sčítanie ľudu v roku 2011 a 2012 a tiež o príprave 11. Svetového kongresu Rusínov v Budapešti v roku 2011. Členovia Svetovej rady Rusínov sa stretli aj s predstaviteľmi vlády SR. Hlavnou témou rokovania boli stav a možnosti rozvoja rusínskej národnostnej menšiny na Slovensku a prípravy na sčítanie ľudu v SR.

23.–24. november 2010 – Ulič, Nová Sedlica, Kolbasov – Ubehlo 65 rokov od tragických udalostí vražd civilných obetí, ktoré sa odohrali na prelome mesiacov november – december v roku 1945 v Uličskej doline. Vtedy došlo k zavraždeniu Ivana Šiškana a Mikuláša Kireša v obci Nová Sedlica (z 23. na 24.11.) a k zavraždeniu židov – Alexandra Steina, Ruženy Steinovej, Levi Riedermanovej a Estery Klehrovej v Ulici a Adolfa Schöchtera, Šalomuna Rotha, Jozefa Liebera, Heleny Pollákovovej, Gizely Lieberovej, Estery Fankovičovej, Gizely Grummerovej, Estery Lieberovej a Jána Laichtera v Kolbasove (z 5. na 6.12.). Väčšinou sa tieto vraždy pripisujú príslušníkom Ukrajinskej povstaleckej armády (banderovcom).

25. november 2010 – Prešov – Slovenské národné múzeum – Múzeum rusínskej kultúry pripravilo odborný seminár pod názvom Rusínske školstvo, kultúra a osveta na Slovensku v r. 1919–1939 a 1939–1950.

26. november 2010 – Prešov – V Divadle Alexandra Duchnoviča sa uskutočnila premiéra Vtáčie mlieko, ktoré réžijne pripravil Vladimír Ačim Nad' z Ruského Kerestura /Vojvodina, Srbsko/. Autor divadelnej hry je rusínsky spisovateľ Štefan Suchý, ktorý upriamil svoju pozornosť na páľčivé problémy súčasnej rusínskej dediny, kde obyvatelia žijú v neustálom strachu o svoje živobytie a sú vydaní na milosť a nemilosť súčasných tzv. podnikateľov.

28. november 2010 – Medzilaborce – Uskutočnilo sa slávnostné zasadanie Koordinačného výboru Rusínskej obrody na Slovensku. Účastníci a hostia si pripomenuli 20. výročie založenia Rusínskej obrody. Pri tejto príležitosti bolo vyznamenaných 43 rusínskych aktivistov.

29. november 2010 – Kyjev /Ukrajina/ – Na základe niekoľkých žiadostí Svetovej rady Rusínov, Svetového kongresu Rusínov a predsedu SKR Ďura Papugu prišla úradná pozvánka na stretnutie s predstaviteľmi Štátneho výboru pre národnosti a relígie Ukrajiny v Kyjeve. Stretnutie sa uskutočnilo 29. novembra a prítomní rokovali o zložitom postavení Rusínov na Zakarpatskej Ukrajine, o uznaní Rusínov ako národnostnej menšiny a aby pri sčítaní ľudu Rusíni mali svoju rubriku, čo doposiaľ nebolo možné.

OKTÓBER 2010

Október 2010 – Bratislava – Z iniciatívy ministra zdravotníctva Ivana Uhliarika bol odovzdaný čestný titul Osobnosť slovenského zubného lekárstva MUDr. Andrejovi Bandurovi z Prešova.

Október 2010 – Medzilaborce – Záujemcom o chov včiel z okolia Medzilaboriec darovala charitatívna organizácia včelstvá. Jej garant sa zároveň bude starať o vzdelávanie a rady novým perspektívnym včelárom. Darovať úžitkové zvieratá a naučiť ľudí zo sociálne slabších rodín starať sa o ne a získať vlastné produkty, to je cieľom neziskovej organizácie Heifer Slovakia so sídlom v Kežmarku. Svoje charitatívne aktivity realizuje v rámci projektu Dar za dar.

Október 2010 – Bardejov – Delegácia z Bardejova so zástupcom mesta Ing. Miroslavom Bujdom a prednostom Obvodného úradu Ing. Martinom Chomom sa vybrala do Vojvodiny v Srbsku, kam sa pred mnohými rokmi vysťahovali za živobytím obyvatelia niektorých obcí Bardejovského okresu, napr. Lukova, Livova, Kurova, Bogliarky. Počiatky vysťahovalectva, siahajú do obdobia pred viac ako 250 rokmi, keď boli z týchto území vytlačení Turci a bolo potrebné obsadiť vyprázdnené miesta. Navštívili obce Ruský Kerestúr a Bikič Dol. Partnerským mestom Bardejova je významné historické mesto Sremské Karlovce.

23. október 2010 – Svidník – Držiteľ Zlatej Janského plakety, podpredseda Rusínskej obrody na Slovensku, podnikateľ Ing. Miron Krajkoviš slávil 60 rokov svojho života.

1. október 2010 – Prešov – Divadlo Alexandra Duchnoviča uviedlo premiéru tragikomédie Ťapákovci. Do inscenácie obsadili celý 15-členný činoherný súbor DAD. Ako hosť si tu zahrála aj členka Divadla Jonáša Záborského Valika Fürješová. Hostujúci režisér Matúš Ol'ha s rusínskym divadlom v Prešove dlhodobo spolupracuje a inscenoval tu už 12 hier. Hru Ťapákovci od Boženy Slančíkovej-Timravy už raz režíroval v Báčskom Petrovci v Srbsku, kde žijú Slováci.

2. október 2010 – Ruská Volová – Uskutočnilo sa podujatie Po stopách Fedora Hlavatého. Organizovali ho Rusínski umelci pod Vihorlatom (RUpV) – garant Bc. Kristián Huňara a obecný úrad Ruská Volová. Od ôsmej do deviatej hodiny ráno sa slúžila svätá liturgia za Fedorom Hlavatým, potom nasledoval výstup na vrch Kopyto 792 m.n.m. ku kameňu Fedora Hlavatého, kde zbojník osobne vyryl hieroglyfy ukazujúce smer uloženia obrovského pokladu. Výstupu sa zúčastnilo asi 60 ľudí.

2. október 2010 – Svidník – Rekonštrukciou bojov v kraji pod Duklou si pripomenuli 66. výročie Karpatsko-duklianskej operácie. Na podujatie prišlo tritisíc ľudí. Nadšenci vo vojenských kostýmoch Červenej a nemeckej armády predviedli rekonštrukciu bojov medzi obcami Kapišová a Kružlová pri Svidníku. Išlo o čiastočnú rekonštrukciu prelomových bojov v Údolí smrti o kombinovaný útok sovietskych jednotiek voči nemeckým pozíciám na kopci.

5. október 2010 – Habura – 100. narodeniny oslávil Mikuláš Tarča. K nevšednému životnému jubileu mu zablahoželal aj starosta obce Mikuláš Juščík a pracovníčky obecného úradu. Jubilant sa zapísal do pamätnej knihy obce ako prvý storočný občan.

7.–8. október 2010 – Medzilaborce – Na pôde Strednej odbornej školy Andyho Warhola sa uskutočnil štvrtý ročník Stretnutia mládeže Eurokarpatského regiónu. Po slávnostnom otvorení spojenom s kultúrnym programom si študenti stredných škôl z Poľskej republiky, Ukrajiny, Srbska a SOŠ AW zmerali sily v odborných zručnostiach a športovom záporení.

9. október 2010 – Snina – Slávnostným galavečerom za účasti umelcov z 10 krajín sa skončil 17. ročník Medzinárodného výtvarného festivalu a zároveň projekt Mosty poznávania a inšpirácie, ktorý pripravila Galéria Andrej Smolák v spolupráci s Nadáciou ART.EAST a sninskou samosprávou. Aj tohto roku prevzal záštitu nad festivalom prezident SR Ivan Gašparovič. Takmer 40 umelcov z viacerých krajín Európy tvorilo svoje diela v sninskom regióne dva týždne.

10.–12. október 2010 – Stakčín – Skupina jazdcov zo Slovenska a Poľska sa vybrala po trase dávnej vinnej cesty do Maďarska. Trasu zostavili s pomocou agentúry regionálneho rozvoja Poloniny. Na území Slovenska v konskom sedle prešli cez Ruské sedlo, Poloniny a Vihorlat.

10. október 2010 – Svidník – Veľvyslanec USA na Slovensku Theodor Sedgwick bol na návšteve vo Svidníckom okrese a prezeral si unikátny súbor 27-ich drevených chrámov, národných kultúrnych pamiatok.

15. október 2010 – Prešov – Slovenské národné múzeum – Múzeum rusínskej kultúry v Prešove, Miestna organizácia Rusínskej obrody na Slovensku a Miestny odbor Matice slovenskej v Prešove pripravili výstavu Kroniky a pamätné knihy.

17. októbra 2010 – Čertižné – Uskutočnilo sa kultúrno-spoločenské podujatie pod názvom Pri žriedle rieky Laborec. Účastníci si vypočuli referáty o živote a činnosti Adolfa Dobrianskeho, Júliusa Stavrovského Popradova a Mikuláša Beskyda. Prví dvaja sú v obci pochovaní. Organizátori: obec a Rusínska obroda na Slovensku.

20. október 2010 – Bratislava – Ľudová hudba folklórneho súboru Chemlon Humenné mala už tradične pestrý záver sezóny. Po úspešnom 9. ročníku festivalu rusínskej piesne Spevy môjho rodu, počas ktorého na deviatich koncertoch sprevádzala vyše 100 detských a dospelých spevákov zo Slovenska, Ukrajiny a Chorvátska, uskutočnila dve verejné nahrávky pre Rádio Patria Košice a účinkovala na oslavách 70. výročia založenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra v hoteli Bôrik v Bratislave.

21. október 2010 – Nižná Polianka – Motoristi po 65 rokoch môžu opäť používať priamu cestu, ktorá spája regióny Bardejova a poľského Krosna. Cestu za 4,6 milióna eur postavili spoločne regionálne samosprávy oboch krajín, peniaze získali z európskych fondov. Na hranici tiež obnovili priechod medzi obcami Nižná Polianka a Oženna.

24. október 2010 – Košice – Miestna organizácia Rusínskej obrody na Slovensku pripravila koncert mužskej speváckej skupiny Poľana z Košíc a jej sólistov. Ich hosťami bola Barborka Diňová a dve laureátky Makovickej struny Renáta Kantuláková a Dr. Mária Pobehová.

24. október 2010 – Svetlice – Uskutočnila sa tu odpustová slávnosť spojená s posviackou rekonštruovaného chrámu sv. veľkomočeníka Demetera. Na jeho rekonštrukciu prispeli rodáci,

sponzori, ľudia z blízkeho i ďalekého okolia. Vďaka nim sa podarilo vymeniť nielen strechu na veži, ale bola obnovená i fasáda chrámu a zvonice.

24. október 2010 – Nižný Komárník – Najkrajším hudobným nástrojom je ľudský hlas, takto oslavovali Boha aj zbory zo Slovenska a Poľska na Koncerte sakrálnych spevov v gréckokatolíckom drevenom chráme Ochrany presvätej Bohorodičky v Nižnom Komárníku. Slávnosť sa začala svätou liturgiou, ktorú doprevádzal Zbor gréckokatolíckej Katedrály sv. Jána Krstiteľa z Przemysla.

27. október 2010 – Prešov – Ústav rusínskeho jazyka a kultúry PU pripravil 10. pokračovanie seminárov z karpatorusistiky. S hlavnou témou vystúpil profesor Novosadskej univerzity /Srbsko/ Dr. Michajlo Fejsa, ktorý je autorom okolo stovky prekladov do rusínskeho /rusnackého/ jazyka, autorom učebnice pre vyučovanie anglického jazyka pre rusínske deti vo Vojvodine. Prednášal na tému Vojvodinskí Rusnáci a ich variant rusínskeho jazyka.

27. október 2010 – Medzilaborce – Primátor Medzilaboriec Ladislav Demko pri príležitosti životného jubilea – 90 rokov prijal rusínskeho spisovateľa Michala Šmajdu z Krásneho Brodu. Jubilant svoju celoživotnú prácu zasvätil rozvoju kultúry, literatúry, etnografie a folkloristiky v rusínskom regióne, za čo v roku 2008 od prezidenta SR Ivana Gašparoviča dostal štátne vyznamenanie Pribinov kríž tretej triedy.

28. október 2010 – Praha – Pri príležitosti 92. výročia vzniku nezávislej Československej republiky, ku ktorej patrila aj „autonómna“ Podkarpatská Rus sa na Pažskom hrade uskutočnila slávnosť odovzdávania štátnych vyznamenaní. Z rúk prezidenta Českej republiky Václava Klauza jedno z troch najväčších vyznamenaní – Rád Bieleho leva dostal Rusín, dnes už 88 ročný plukovník v zálohe Ivan Plovajko.

30. október 2010 – Habura – Obec navštívil svetoznámy slovenský režisér Juraj Jakubisko. Spolu s manželkou, producentkou a herečkou Deanou Horváthovou hľadali vhodné scenérie na nakrúcanie historického filmu o Veľkej Morave.

30. október 2010 – Svidník – Zasadal výkonný výbor Rusínskej obrody na Slovensku. Jeho členovia hovorili o koncepcii riešenia rusínskej problematiky v roku 2011 a o ďalšej spolupráci so združením Molody Rusyny a Združením inteligencie Rusínov Slovenska.

31. október 2010 – Snina – Členovia Spolku priateľov Východných Karpát na Dušičky zapálili sviečky na vojenských cintorínoch v Snine a okolí. Najprv vyhľadali osamelý vojenský hrob, v ktorom je pochovaný občan Sniny Juraj Dunaj – Vidrik. Tento mladý Sninčan bol pre svoje horlivé presvedčenie o správnosti vzniku 1. Československej republiky zastrelený vojakmi rakúsko-uhorskej armády v roku 1918.

SEPTEMBER 2010

September 2010 – Bratislava – Národná banka Slovenska vydala Striebornú zberateľskú mincu nominálnej hodnoty 20 eur s motívmi Národného parku Poloniny. Je deviatou a zároveň poslednou mincou tematického okruhu národných parkov Slovenska, ktoré vydávala od roku 1994. Limitovaný náklad maximálne 27 000 kusov bol vyhotovený v kremnickej mincovni.

5. september 2010 – Snina – „Vičnaja jim pamjať, tu pohybšim vojinam," znelo z úst gréckokatolíckeho farára Daniela Šarišského zo Sniny na najvyššie položenom vojnovom cintoríne na Slovensku. Na Hodošíku, v nadmorskej výške 851 metrov nad morom nad zaniknutou obcou Veľká Poľana, zazneli znova po dlhých 40 rokoch. Vtedy ich vyriekol v rámci bohoslužby za tu pochovaných vojakov vtedajší veľkopoľanský gréckokatolícky farár Miron Podhajecký.

8. september 2010 – Prešov – Činohra Divadla Alexandra Duchnoviča pripravila premiéru hry Michaila Saltykova Štedrina O dvoch generáloch. Réžia Svetozar Sprušanský.

9. september 2010 – Tabačka /Košice/ – Uskutočnila sa vernisáž výstavky Lúcie Nimcovej a kolektívu s názvom Rusnáci/Rusyns. Ide o fotografický – dokumentárny projekt o súčasnom a minulom živote ľudí z rusínskej komunity, ktorí boli nútení opustiť svoje domovy z dôvodu výstavby priehrady Starina.

10. september 2010 – Rusíni bývalej Podkarpatskej Rusi si pripomenuli 91. výročie, keď na Parížskej mierovej konferencii v r. 1919 medzi Antantou a Rakúskom bol podpísaný dohovor, ktorým bol potvrdený rozpad Rakúsko-Uhorskej monarchie a uznanie práva Rumunsku na Bukovinu a Československa na Zakarpatsko.

11. september 2010 – Chmeľová – Obec Chmeľová, Rusínska obroda na Slovensku a Združenie inteligencie Rusínov Slovenska pripravili Chmeľovské dni chleba a 11. folklórne slávnosti v rámci projektu Dni rusínskych tradícií. Ing. Anna Sasaraková a miestne gazdinky pripravili podľa starých receptúr kvások, ukázali miesenie, pečenie chleba, varenie tradičných rusínskych stráv, uskutočnil sa aj fotodeň „Mojimi očami“, premietanie dokumentárnych filmov Jozef a jeho bratia, Vasil' Hopko, blahoslovený Rusín a vernisáž maliarskej tvorby Marty Augustinskej, rodačky z Chmeľovej, ochutnávka, kultúrny program a ďalšie.

12. september 2010 – Kežmarok – V rámci festivalu remesiel, folklóru a tradičného jedla sa predstavilo slovenské a poľské pohraničie. Medzi siedmymi zúčastnenými kultúrami nechýbali ani Rusíni, ktorých reprezentovali členovia folklórneho súboru Barvinok z Kamienky.

18. september 2010 – Prešov – Na politickej scéne Slovenska je nová strana – Náš kraj. Sídli v Prešove a jej cieľom je riešenie ekonomických problémov východného Slovenska. Medzi priority tiež radí obhajovanie záujmov rusínskej a ukrajinskej menšiny a transparentný výkon moci. Uskutočnil sa jej ustanovujúci snem. Jeho delegáti zvolili za predsedníčku Ľubu Kráľovú, podpredsedom sa stal Ján Lipinský. Predseda Združenia rusínskej inteligencie Slovenska, ktoré iniciovalo vznik strany, Michal Šteňo je čestným predsedom strany Náš kraj.

19. september 2010 – Kalinov – Občania Kalinova si pripomenuli 66. výročie oslobodenia obce /21. septembra 1944/. Bola to prvá oslobodená obec na území Československa. Oslobodenie si vyžiadalo mnoho obetí, celkom vo Východokarpatskej operácii padlo okolo 2600 sovietských vojakov, mnoho Svobodových vojakov, ktorí poskytovali občanom lekársku pomoc, jedlo a nocľah a tiež mnoho civilistov a vojakov nemeckej armády. Podujatie pripravila obec a Rusínska obroda, projekt Návrat k odkazu predkov.

20. september 2010 – Užhorod – Skončil sa 12. ročník Medzinárodného festivalu televíznych a rozhlasových programov pre národnostné menšiny "Môj rodný kraj". "Zvláštnu cenu" za najlepšiu autorskú prácu získal autor a režisér cyklu "Orientácie" Vladimír Seman zo Slovenska. Spomínaný cyklus pripravuje košické štúdio STV už takmer dve desaťročia. Porotu zaujalo spracovanie udalostí a životných príbehov gréckokatolíckych kňazov, ktorí boli začiatkom 50. rokov minulého storočia prenasledovaní a väznení. V kategórii televíznej tvorby porota posudzovala spolu 76 relácií z 13 krajín Európy. Významný úspech v silnej konkurencii 68 programov dosiahol Ondrej Kandráč z redakcie národnostného vysielania SRO v Košiciach, ktorý za reláciu "Spišskí drotári" získal 3. miesto v kategórii rozhlasové programy.

22. september 2010 – Prešov – Divadlo Alexandra Duchnoviča pripravilo ďalšiu premiéru: Jekaterina Ivanovna, podľa románu Vina a trest Fjodora Michajloviča Dostojevského. Réžia Svetozar Spruščanský. V hlavnej úlohe sa predstavila Vladimíra Brehová.

22. september 2010 – Prešov – Uskutočnil sa koncert známej speváčky rusínskych ľudových piesní Anny Poráčovej a jej hostí. Sprevádzala ich hudba Ondreja Kandráča.

25. september 2010 – Prešov – Po ťažkej chorobe zomrela PhDr. Mária Maľcovská, rusínska spisovateľka, členka Spolku rusínskych spisovateľov Slovenska, dlhoročná aktivistka v rusínskom národnostnom a kultúrnom živote. Bola laureátkou Ceny A. Duchnoviča za rusínsku literatúru od Karpatorusínskeho výskumného centra v USA.

26. september 2010 – Potoky – Bola tu posviacka dreveného chrámu sv. Paraskiev, ktorú vykonal preosvietený vladyka Ján Babjak SJ, prešovský arcibiskup a metropolita. Drevené chrámy, zachované najmä na severovýchodnom Slovensku, predstavujú svojské, rustikálne pôsobiace architektúry. Dostali sa aj na zoznam svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Dodnes sa ich zachovalo asi 50, z nich približne 30 patrí k východnému obradu. Maličká obec Potoky, ležiaca v Nízkych Beskydách, nikdy nemala viac ako 100 obyvateľov. V roku 1773 si veriaci postavili mimo ostatnej zástavby, vo svahu, drevený chrám sv. Paraskiev. Dnes je jediným dreveným chrámom v okrese Stropkov.

26. september 2010 – Košice – Miestna organizácia Rusínskej obrody pripravila ďalšiu zo série literárno-hudobných akcií pod názvom „ Rusíni bohatstvo talentov“. Ukážkami svojej literárnej tvorby sa predstavil Jozef Kudzej, spevom doplnili podujatie kantori z Ňagova a moderátorským slovom Štefánia Levkaničová.

26. september 2010 – Cernina – Uskutočnil sa folklórny festival pod názvom Piesne našich predkov a stretnutie s jubilantami obce. Pripravila miestna organizácia Rusínskej obrody na Slovensku a Podduklianske osvetové stredisko vo Svidníku.

28. september 2010 – Bratislava – Združenie inteligencie Rusínov Slovenska pripravilo podujatie zapadajúce do cyklu stretnutí pri Dunaji. Hlavnými hosťami besedy boli tentoraz sociologička a vysokoškolská učiteľka Ľuba Kráľová a politológ Alexander Duleba. Podujatie finančne podporilo ministerstvo kultúry v rámci Programu národnostných menšín. Beseda sa týkala otázok zaostávania severovýchodných častí republiky, čo sa s tým dá robiť a aké má perspektívy tento región.

30. september – 3. október 2010 – Medzilaborce, Snina, Svidník – Rusínska obroda na Slovensku v spolupráci s Vihorlatským osvetovým strediskom a Vihorlatským múzeom v Humennom, Súkromným centrom voľného času Ptičie, Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku, Ľudovou hudbou Sokolej, mestami Medzilaborce, Snina, Svidník a obcami Pčoliné a Ladomírova uskutočnila 9. ročník celoslovenského festivalu rusínskej piesne Spevy môjho rodu – najväčšie a najrozsiahlejšie kultúrno-spoločenské podujatie Rusínov na Slovensku. Je to 9 koncertov detí a dospelých. Laureátom v detskej časti sa stal Roland Guba z Vydrane, laureátkou v časti dospelých sa stala Natália Sikoriaková z Litmanovej.

30. september 2010 – Svidník – Boli ukončené stavebné úpravy modernizovanej centrálnej expozície Vojenského historického múzea vo Svidníku.

AUGUST 2010

August 2010 – Košice – Pri príležitosti 70. výročia od smrti Emila Kubeka vyšla publikácia „Výber z tvorby“. Zostavil Dr. František Dancák.

1. august 2010 – Vyšná Pisana – Na Stavku v chotári obce starosta Vasiľ Pitlivka privítal niekoľko desiatok turistov z okolitých obcí, Svidníka, Bardejova a tiež početnú skupinu poľských turistov, niektorí boli až z Lodže.

1. august 2010 – Miková – Malebná obec Miková žila 19. ročníkom Mikovského festivalu rusínskej kultúry, ktorý sa už tradične koná na počesť zakladateľa pop-artu Andyho Warhola aj tentoraz pod záštitou predsedu Prešovského samosprávneho kraja Petra Chudíka. O Mikovej vyšla z tlače nová kniha doc. PhDr. Vasiľa Chomu, CSc. Predstavili ju na festivale a obsahuje mnohé údaje o historických udalostiach a zo súčasnosti rodnej obce rodičov Andyho Warhola.

1. august 2010 – Beloveža – Uskutočnil sa festival rusínskeho folklóru. Pripravila ho miestna organizácia Rusínskej obrody a obec. Obec slávila 655 rokov od prvej písomnej zmienky.

1.–7. august 2010 – Drienica/ Lysá/ – V rekreačnom stredisku sa uskutočnil 1. turnus letného tábora pre rusínske deti. Zorganizovala Rusínska obroda na Slovensku.

3. august 2010 – Svidník – V priestoroch Podduklianskeho osvetového strediska bol sprístupnený druhý cyklus z tvorby mladej výtvarníčky Zuzany Kaliňakovej, rodáčky zo Svidníka, pod názvom „Záhada ľudskej duše“. Bolo vystavených 99 portrétov. Na výstave sa nachádzajú aj portréty niekoľkých desiatok obyvateľov Domova dôchodcov vo Svidníku. Najmä tie sú výpoveďou o životnej púti, neraz ťažkej, plnej smútku a strádania.

6. august 2010 – Hunkovce – Príslušníci Bundeswehru spolu so slovenskými vojakmi obnovili cintorín v Hunkovciach. V štyroch turnusoch sa tu vystriedalo 60 nemeckých vojakov. Súčasťou ich pobytu bolo aj spoznávanie tohto regiónu i kraja. Viacerí sa tu plánujú vrátiť aj na dovolenky s rodinami. Spoločnosť starostlivosti o nemecké vojnové hroby na Slovensku je zmluvným partnerom nemeckého Ľudového zväzu starostlivosti o nemecké vojnové hroby.

6. august 2010 – Medzilaborce – Múzeum moderného umenia Andyho Warhola a Spoločnosť Andyho Warhola v Medzilaborciach pripravili prednášku a besedu na tému Andy Warhol duchovno ako realita, realita ako duchovno. Prednášajúci: Mgr. Milan Jasik, Dr. Michal Bycko, PhD., Mgr. Miroslav Pirchala, Mgr. Alexander Zalevský, o. Metod Bilančík

7. august 2010 – Cernina – Miestne organizácie Rusínskej obrody vo Svidníku a Cernine pripravili na hore Makovica stretnutie pod názvom Deň Rusínov na Makovici. Stretnutia sa zúčastnilo viac ako 60 ľudí. Účastníci z obce Kurimka prišli na koňoch. Po príhovore podpredsedu Rusínskej obrody na Slovensku Mirona Krajkoviča si prítomní zaspievali starú pieseň „Koly murovali Bilu makovicu“.

7. august 2010 – Roškovec – Za pomoci domácich sponzorov sa uskutočnilo 3. stretnutie rodákov. V kultúrnom programe sa predstavila ženská spevácka skupina Lelija z Humenného.

7.–8. august 2010 – Ulič – Lesek – Občianske združenie My na hranici Európy z Uliča a BFE Lesko niekoľko mesiacov aktívne spolupracovali v rámci projektu Agroturistika – šanca na rozvoj poľského a slovenského pohraničia. Počas jeho realizácie sa uskutočnil celý rad aktivít, ktoré približovali možnosti rozvoja hlavne agroturistiky v oboch štátoch. Boli to výmenné pobyty, školenia a spoznávanie regiónov. Spoločný projekt bol ukončený v poľskom Lesku. Účastníci projektu z Uliča sa zúčastnili medzinárodných trhov Agrobieszcady 2010.

8. august 2010 – Snina – Agentúra regionálneho rozvoja Poloniny v Snine ako partner v projekte Zelené srdcia Európy, spracovaného Úradom Gminy Zamość, podporeného Regionálnym operačným programom Lublinského vojvodstva a Európskou úniou, pre 100 člennú skupinu obyvateľov Gminy Zamość zorganizovala poznávaciu cestu do okresu Snina. Podujatie malo ukázať pripravenosť regiónu na prijatie väčšej skupiny návštevníkov.

8. august 2010 – Kyjov – Občania si pripomenuli 620. výročie prvej písomnej zmienky o obci. Pri tejto príležitosti usporiadali podujatie Kultúrne leto Kyjovčanov 2010. V areáli materskej školy sa zišli hostia z okolitých dedín, účinkujúci a miestni rodáci.

8. august 2010 – Litmanová – Pútnické miesto Litmanová navštívili počas víkendu davy ľudí. Spoločne si pripomenuli okrúhlych dvadsať rokov od údajných prvých zjavení Panny Márie dvom, vtedy malým dievčatkám. Aj za ich prítomnosti sa odpustovej slávnosti zúčastnil poľský kardinál Dziwisz. Dlhoročný tajomník Jána Pavla II. dokonca Litmanovej venoval ruženec, ktorý kedysi patrilo charizmatickému pápežovi.

13.–14. august 2010 – Stebník – Až 48 vojnových cintorínov a pietnych miest pripomína udalosti, ktoré pred 95 rokmi s krutosťou I. svetovej vojny zasiahli aj do života obyvateľov

okresu Bardejov. Tieto udalosti v rokoch 1914 a 1915 si pripomenuli priaznivci vojenskej histórie zo Slovenska, Česka, Ruska, Ukrajiny, Poľska a Rakúska na stretnutí v Stebníku.

15.–21. august 2010 – Snina /Rybníky/ – V rekreačnom stredisku sa uskutočnil 2. turnus letného tábora pre rusínske deti. Projekt Rusínskej obrody na Slovensku, finančná dotácia Ministerstva kultúry SR.

15. august 2010 – Malý Lipník – Uskutočnil sa 1. ročník festivalu Rusínska vatra. Zišlo sa viac ako sto účinkujúcich z obcí Kamienka, Jakubany, Jarabina, Litmanová a Malý Lipník, aby oslávili krásu rusínskeho folklóru. Vlastnou básňou spestril ich vystúpenie Mikuláš Koneval. Prítomných privítal predseda organizácie MolodyRusyny Ing. Peter Štefaňák, ktorý v závere príhovoru zdôraznil myšlienku: „Lepšie je svoje korene dvakrát nájsť, ako ich naveky stratiť.“

18. august 2010 – Kurimka – Boli ukončené rekonštrukčné práce na schátralej a nevyužitej budove, ktorá predtým slúžila obecnému úradu, ako budova bývalej polície, materskej školy, či pobočky pošty. Dnes je prostredníctvom projektu rozvoja vidieka Ministerstva pôdohospodárstva SR prestavaná na moderný dom smútku. Bolo dokončené aj oplatenie a spevnenie plôch. Zaslúžil sa o to hlavne starosta obce Ján Božik a občania svojou finančnou zbierkou.

21. august 2010 – Jankovce /Chorvátsko/ – V Starých Jankovciach zasadala Svetová rada Rusínov. Pod vedením predsedu Svetového kongresu Rusínov Ďuru Papugu na tomto 5. zasadaní prítomní sa zaoberali otázkami uznania rusínskej národnostnej menšiny na Zakarpatsku / Ukrajina/ a príprav na sčítanie ľudu v jednotlivých štátoch, kde žijú Rusíni.

21.–22. august 2010 – Čertižné – Habura – Dôkazom toho, že tradícia remesla nožiarstva na Slovensku ešte nevymrela a má svojich pokračovateľov, bola aj výstava, ktorá sa pod názvom Keď ostrosť môže pohladať dušu konala v Čertižnom a Habure. Svoju tvorbu – ručnú výrobu nožov – tu prezentoval Michal Zozulák zo Šale, rodák z Čertižného.

22. august 2010 – Lukov – Po necelom dvojstoročnom odmlčaní sa ohlásili zabudnutí predkovia zo Srbska. V podobe spevu, dramatického pásma, hovoreného slova, všetkým, čo mohlo pripomenúť dávno zabudnutú dobu sa prvýkrát predstavil súbor z Bikič Dolu zo Srbska v Kultúrnom dome v Lukove. Účastníci súboru sú niekoľkogeneračnými potomkami vystaňovalcov. „Vitajte doma.“ Tak ich privítali v Lukove. Diváci so zvedavosťou očakávali, čo vzácní hostia z ďalekej krajiny priniesli, čo všetko sa mohlo za tie roky ešte zachovať, respektíve zabudnúť, niektoré ukážky zvykov si nezachovali ani samotní najstarší obyvatelia obce Lukov. Pomaly sa pred divákmi otvárala cesta minulosťou. Každý pochopil, že ktosi sa vracia späť k svojim. Zrazu akoby nebolo divákov a účinkujúcich, všetci tvorili jeden celok. V každom bol kúsok toho druhého.

25. august 2010 – Habura – Na mieste, kde pred stáročiami stála drevená cerkov sv. Mikuláša, postavili Haburčania jej vernú kópiu. Novopostavená drevená cerkov je široká sedem, dlhá pätnásť a vysoká sedemdesať metrov. Náklady na jej výstavbu predstavujú zhruba 182-tisíc eur. V cirkvi chýba už len ikonostas, preto jej vysviacku odložili na budúci rok, na Dni Habury. Pôvodná drevená cerkov, ktorá bola vysvätená v roku 1510 a patrí medzi najstaršie v strednej Európe, stojí v Hradci Králové, ako pamätník československým

legionárom padlým na severovýchode Slovenska. Haburčania cerkov darovali v roku 1742 do Malej Poľany a postavili si nový, murovaný kostol. V roku 1935 Malá Poľana predala kostol do Česka. Chrám, postavený bez jediného klinca Česi rozobrali, naložili na vlak v Medzilaborciach a dopravili do šesťsto kilometrov vzdialeného Hradca, kde stojí doteraz.

28.–29. august 2010 – Mikloševci /Chorvatsko/ – Uskutočnil sa 25. festival kultúry Rusnacoch v Chorvátsku „Mikloševci 2010“. V kultúrnom programe sa predstavili rusínske súbory z Chorvátska, Srbska a Slovenska.

28. august 2010 – Čertižné – Dni rusínskych tradícií, pripravila obec a Rusínska obroda na Slovensku.

29. august 2010 – Radvaň nad Laborcom, Klenová – V rámci Dní rusínskych tradícií pripravili tu folklórne festivaly

29. august 2010 – Vyšný Mirošov – Uskutočnili sa tu 3 veľké udalosti: 20. ročník rusínskych kultúrnych slávností, premiéra hymny autorov /slová JUDr. Andreja Ligu a spisovateľa Štefana Suchého, hudba Milana Garberu a tiež prezentácie knihy Nižný Mirošov. Knihu napísali JUDr. Andrej Liga, Michal Petrik, o. Alexander Kleban, Ivan Čižmár a ďalší. Ku knihe patrí aj DVD so starými autentickými zvukovými nahrávkami piesní z Vyšného Mirošova zo 60. rokov min. storočia.

29. august 2010 – Podhorod' – Uskutočnil sa 38. ročník folklórnych slávností. Predstavili sa slovenské a rusínske folklórne súbory a sólisti. Súčasťou podujatia bola aj obľúbená súťaž v lepení a varení pirohov. Svoje kuchárske zručnosti si zmerali gazdinky z rôznych obcí Sobraneckého okresu.

JÚL 2010

Júl 2010 – Košice – Vyšla kniha spomienok, úvah a udalostí Ing. Jána Frického, ktoré boli aj neboli publikované v rusínskom a slovenskom jazyku – S rusínskym srdcom na dlani.

Júl 2010 – Medzilaborce – V rusínskom jazyku vyšla kniha básní pre deti Heleny Gicovej Micovčinovej – Fialočka.

1.–3. júl 2010 – Svidník – Uskutočnili sa Dni mesta. Zúčastnila sa na nich aj rodáčka zo Svidníka Kristína Peláková, ktorá vyhrala slovenskú časť Eurosongu a reprezentovala našu krajinu vo veľkom európskom finále v nórskom Osle. Primátor mesta Michal Bartko odovzdal jej poďakovanie a Cenu primátora. Na námestí tancovali mažoretky, letné predajné trhy hýrili tovarom, ulice folklórom. Bol to vydarený začiatok leta.

3.–11. júl 2010 – Humenné – Vo francúzskych mestách Prévailles a Tuffé sa konal 4. ročník Európskeho bienále keramiky, ktorý bol tentokrát venovaný Slovensku, slovenským výtvarníkom v oblasti keramiky i slovenským ľudovým keramikárom. Slovensko na podujatí reprezentovali Anna Horváthová, Gabriela Luptáková, Veronika Selingerová, Milica Podstrelencová, Ilja Holešovský. Počas bienále sa konali vernisáže výstav jednotlivých umelcov a tvorivé dielne a záver patril Folklórnemu súboru Chemlon Humenné, ktorý

vd'ačným divákovi predstavil zemplínske, rusínske a šarišské spevy a tance. Francúzom ponúkli „humenské“ makovníky, klobásu i valašky.

2.–5. júl 2010 – Ruské – Na miestach bývalej dediny do Bukovských vrchov sa po roku opäť vrátili rodáci, ich blízki a priatelia, aby si zaspomínali na obec, ktorá zanikla kvôli výstavbe vodárenskej nádrže Starina. Stretnutie rodákov Ruského Pod Kyčerkou bolo tohto roku jubilejné, nakoľko sa konalo už po dvadsiatykrát. Na prítomných čakal bohatý kultúrny a športový program. Po postavení stanov si v prvý deň domáci zmerali sily vo volejbalovom turnaji.

3.–4. júl 2010 – Ulič – Domáci, rodáci i hostia sa už po štyridsiatyprvýkrát stretli na Festivale kultúry a športu. Okrem bohatého kultúrneho programu festival ponúkol v rámci projektu Agroturistika – šanca na rozvoj poľských a slovenských prihraničných území možnosť prezentovať sa ženám z WP Gminy Baligrod svojím kuchárskym i košíkárskym umením. Návštevníci podujatia tak mali možnosť ochutnať produkty z poľskej kuchyne i vidieť rôzne košíky a misky z prútia, ale i zo sena a slamy.

3.–4. júl 2010 – Oľšinkov – Víkendové slávnosti sa niesli v znamení spomienok, stretnutia rodákov a výročia obce. Tamojšia samospráva v spolupráci s Rusínskou obrodou na Slovensku, Urbárskou spoločnosťou a združením vlastníkov pôdy – PS pripravila obecné slávnosti Nezabúdaj na svoju kolíšku, na ktorých si domáci, rodáci i hostia pripomenuli 444. výročie prvej písomnej zmienky o Oľšinkove.

4. júl 2010 – Kružľov – Uskutočnila sa prehliadka rusínskeho a šarišského folklóru v rámci 44. obvodných slávností. Podujatie pripravili obec, regionálny klub Rusínskej obrody, Hornošarišské osvetové stredisko a Šarišské múzeum.

5. júl 2010 – Humenné – Vihorlatské osvetové stredisko v spolupráci s Vihorlatským múzeom, Súkromným centrom voľného času Ptičie a Občianskym združením Folklórny súbor Chemlon Humenné usporiadalo 4. ročník festivalu rusínsko–slovenskej vzájomnosti. Prvenstvo si vyspievali folkloristi z Udavského.

5. júl 2010 – Stará Ľubovňa – Ľubovnianske múzeum v spolupráci s Rusínskou obrodou, mladými Rusínmi, Gréckokatolíckou cirkvou – farnosťou v Starej Ľubovni, Mestom Stará Ľubovňa a Spolkom sv. Jána Krstiteľa pripravilo k sviatku sv. Cyrila a Metoda netradičný program. Sviatok pripomínajúci kresťanských vierozvestcov začal tradične cirkevnoslovienskou gréckokatolíckou sv. liturgiou, ktorú v kostolíku sv. Michala Archanjela celebroid o. Jaroslav Popovec z Čirča. Zaujímavosťou bolo čítanie evanjelia v rusínskom kodifikovanom jazyku a keďže to bol Deň Rusínov bolo toto čítanie namieste. Popoludnie pod hradom patrilo kultúrno-spoločenskému programu, v ktorom sa predstavilo okolo 120 účinkujúcich, vrátane FS z obcí a miest mimo staroľubovnianskeho regiónu. K vrcholom patrilo vystúpenie hostí zo Šumiaca. „Aj keď tam už hovoria po slovensky, s Rusínmi majú spoločné zvyky, vieru i obrady. A stále sa hlásia k nám – Rusínom,“ povedal Martin Karaš, predseda Svetového fóra rusínskej mládeže.

9.–18. júl 2010 – Roztoky – Vo Hvezdárni v rámci projektu Karpatské nebo sa uskutočnila odborná expedícia pod názvom Astrotáž 2010. Zúčastnilo sa jej vyše 30 pozorovateľov z východného Slovenska a juhovýchodného Poľska, väčšina z nich boli zástupcovia a

spolupracovníci jednotlivých partnerov projektu Karpatské nebo zo Svidníka, Stropkova, Humenného, Sniny, Leska, Jasla a Krosna.

9. júl 2010 – Svidník – Deväť nálezov vojrovej munície za sedem dní hlásili obyvatelia z Krajnej Poľany, Nižného Komárnika, Nižnej Pisanej, Krajného Čierneho i z Vagrinca. Všetky nálezy súvisia s úpravou korýt miestnych potokov po nedávnych záplavách.

10.–11. júl 2010 – Kremenec – Na bode, kde sa zbiehajú tri štátne hranice na Kremenci sa stretli Karpatskí Rusíni, ktorí žijú v troch susediacich štátoch – na Slovensku, v Poľsku a Ukrajine. Uskutočnil sa 3. ročník medziregionálneho stretnutia. Z každej strany tu žijú Rusíni, na poľskej strane si hovoria Lemkovia.

10.–11. júl 2010 – Habura – Obec Habura, Nadácia Drevený kostolík, Rusínska obroda na Slovensku pripravili slávnosti Dni Habury – športový a kultúrny program. Dni sa začali archijerejskou sv. liturgiou, ukázkami bojových akcií partizánskej brigády Čapajev, bohatý bol kultúrny program na miestnom amfiteátri s domácimi a zahraničnými súbormi. V nedeľu sa uskutočnil 8. ročník Memoriálu futbalistu Vladimíra Onufráka. Hostom festivalu bola Jiřina Bohdalová z Prahy.

11. júl 2010 – Pčoliné – Uskutočnil sa 18. ročník rusínskeho festivalu.

17. júl 2010 – Prešov – Archijerejskou svätou liturgiou v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove začala sa archieparchiálna odpustová slávnosť gréckokatolíkov venovaná 50. výročiu mučeníckej smrti blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča.

17. júl 2010 – Kalná Roztoka – V rámci Dní rusínskych tradícií sa uskutočnilo tretie stretnutie rodákov s bohatým folklórnym programom. Pripravila obec a miestna organizácia Rusínskej obrody v Snine.

21. júl – 1. august 2010 – Svidník – Folklórny súbor Makovica zo Svidníka bol účastníkom svetového festivalu Dansas do Mundo v Portugalsku. Na tento festival svidnícku Makovicu pozvalo Centrum kultúry v meste Casa da Gaia. Tohto, v poradí už 32. ročníka festivalu, sa okrem Makovice zo Svidníka zúčastňujú popredné súbory z Nemecka, Brazílie, Škótska, Španielska, Mexika, Ruska, Severného Osetska a Portugalska.

21. júl 2010 – Prešov – Slovenské národné múzeum – Múzeum rusínskej kultúry v Prešove uskutočnilo vernisáž výstavky zakarpatského výtvarníka Vitalija Lybu. Bola to už 16. prezentácia autora na Slovensku.

24. júl 2010 – Tichý Potok – Všetci obyvatelia malej dedinky sa tešili z nezvyčajnej oslavy. Svoje výnimočné životné jubileum 100 rokov slávil miestny občan Ján Segiňák Cifra. V kultúrnom dome sa z rôznych kútov Slovenska a Čiech zišla veľká rodina jubilanta.

24. júl 2010 – Kamienka – Dni rusínskych tradícií sa začal liturgiou v miestnom gréckokatolíckom chráme sv. Petra a Pavla, pokračoval pietnou spomienkou pri pomníku

padlým v druhej svetovej vojne a potom galaprogramom pod názvom Rusínske jubileum. Pripravili obec, miestna organizácia Rusínskej obrody, združenie Molody Rusyny a Spolok sv. Ioana Krstiteľa.

24. júl 2010 – Legnava – Malá rusínska dedina v okrese Stará Ľubovňa zažila netradičnú akciu, ktorú pripravil česko-slovenský tím umelcov z Prahy a Košíc. Mladí tvoriví ľudia chceli nadviazať na tradíciu legnavských folklórnych festivalov, no keďže miestny amfiteáter je už nenávratne zabudnutý, prišli s myšlienu použiť námet rusínskeho folklóru, predovšetkým piesne v sérii menších predstavení. Vyvrcholením dvojtýždňovej práce česko-slovenského tímu umelcov, miestnych obyvateľov a klientov Domova sociálnych služieb Legnava bol sprievod. V priebehu večera, ktorý bol zahájený liturgiou, mohli návštevníci zhliadnuť sériu divadelných, tanečných a hudobných výstupov, obohatených o výtvarné inštalácie.

25. júl 2010 – Topoľa – Uskutočnil sa festival kultúrnych tradícií a športu. Účastníci si pripomenuli 207. výročie narodenia rusínskeho buditeľa Alexandra Duchnoviča.

28. júl 2010 – Ulič – Najvýchodnejšie položená pozemná stanica rýchlej zdravotníckej služby v Uličskej doline sa vrátila naspäť do obce aj do celej doliny. Po skoro ročnom boji s ministerskými úradníkmi sa obyvatelia prihraničných obcí a návštevníci Národného parku Poloniny už nemusia strachovať, že budú na záchranku dlho čakať.

31. júl 2010 – Polata – Uskutočnilo sa tu druhé stretnutie rodákov, ktoré pripravil starosta Vasil' Bomberovič a poslanci obecného zastupiteľstva. Začalo sa liturgiami v Pravoslávnom i gréckokatolíckom chráme, pokračovalo kultúrnym programom, ktorý pripravili súbory zo susedných obcí. Dedinka leží pri štátnej hranici s Poľskom, je vyhľadávaná turistami, ktorí obdivujú krásnu a čistú prírodu Východných Karpát a historický Lupkovský tunel. Aj ju, ako iné obce slovenského východného pohraničia postihlo vyst'ahovalectvo a vyl'udňovanie.

JÚN 2010

Jún 2010 – Svidník – Vplyv ľudových tradícií na súčasnosť bol projekt, ktorý sa realizoval z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko–Slovenská republika 2007–2013. Realizovali ho Podduklianske osvetové stredisko vo Svidníku od 1. februára 2010, partnerom projektu bol Powiat Krosno. Súčasťou projektu boli štyri ucelené podujatia. Jedným z nich bola séria koncertov ľudovej piesne v podaní Detského folklórneho súboru Makovička a súboru Mali Lubatowianie z Poľska.'

Jún 2010 – Petrohrad/ Ruská federácia/ – Na rektorskom fliegele bola odhalená memoriálna tabuľa Michailovi Baluďanskému, prvému rektorovi Petrohradskej univerzity / 1819–1821/. Bronzový barelief s portrétom vedca, ekonóma, univerzitného profesora, ktorý pochádzal z rusínskej obce Vyšná Oľšava na Východnom Slovensku /dnešný okres Stropkov/ vyhotovil slovenský sochár Saboo a iniciatíva patrí Generálnemu konzulátu SR.

4. jún 2010 – Humenné – Humenská spevácka skupina Lelija vydala svoje druhé CD s rusínskymi ľudovými piesňami pod názvom Polituje ptašok.

4. jún 2010 – Prešov – Rusíni na Slovensku slávilí obnovený sviatok Deň Rusínov. Začal sa sviatočnými liturgiami v gréckokatolíckom katedrálnom a pravoslávnom katedrálnom chráme, pokračoval zhromaždením Rusínov a pochodom Hlavnou ulicou Prešova, stretnutím pri pamätníku Alexandra Duchnoviča a kultúrnym programom. Sviatok „skrášlili“ vytrvalé dážde a záplavy nielen v Prešove, ale na celom území východného Slovenska. Deň Rusínov oslavujú aj Rusnáci v Srbsku a Chorvátsku, Rusíni v Rumunsku a Maďarsku, Lemkovia v Poľsku. Deň Rusínov iniciovala Rusínska obroda na Slovensku podľa uznesenia 10. Svetového kongresu Rusínov.

5. jún 2010 – Humenné – Pri príležitosti 65. výročia založenia Štátneho ruského gymnázia v Humennom /1945–1953/ na stretnutie z vyše 350 absolventov prišlo približne 110: profesori, lekári, literáti, bývalí diplomati a tak ďalej. Pri tejto príležitosti bola odhalená pamätná tabuľa na budove, ktorú v súčasnosti spravuje ÚPSVaR.

8. jún 2010 – Moskva – Vo Veľkej sále Fondu Ruské zahraničie v Moskve sa uskutočnil tretí každoročný Večer pamäti vladyky Lavra, nášho krajana, rodáka z Lodomirovej (vlastným menom Vasilja Škurlu), metropolitu Východoamerického a Newyorského, prvoijerarchu Ruskej pravoslávnej Zahraničnej Cirkvi.

10. jún 2010 – Prešov – Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove oslávila 60. výročie svojho vzniku. Svojím zameraním je unikátna nielen na Slovensku, ale aj v strednej Európe. Jubileum si akademická obec pripomenula v priestoroch univerzitnej knižnice. Počas 60 rokov fakulta vychovala niekoľko generácií pravoslávnych teológov, ale aj odborníkov pre charitatívnu sociálnu službu. Úspešne spolupracuje s mnohými zahraničnými univerzitami, študijné programy sú akreditované pre všetky tri stupne vysokoškolského štúdia, vykonávajú sa tu habilitácie aj inaugurácie.

13. jún 2010 – Bardejov – Pri chráme sv. Serafína Sarovského pod Vimborgom bola posvätená nová zvonica. Slávnostnú liturgiu slúžil metropolita Pravoslávnej cirkvi českých krajín a Slovenska Kryštof z Prahy, arcibiskup prešovský a Slovenska Ján a vzácny hosť z USA, arcibiskup Demetrios.

14. jún 2010 – Prešov – V Dvorane evanjelického kolégia bol udelený čestný doktorát prvému hierarchovi Gréckej pravoslávnej cirkvi v USA prof. Demetriovi Trakatellisovi. Uskutočnila sa aj medzinárodná vedecká konferencia na tému Kvalita vzdelávania pracovníkov v oblasti sociálnej práce. Prednášať prišli vedci z Grécka, Poľska, Rakúska, Slovenska a iných krajín.

14. jún – 4. júl 2010 – Prešov – Uskutočnila sa Letná škola rusínskeho jazyka – Studium Carpato–Ruthenorum, ktorú prvýkrát pre domácich a zahraničných záujemcov pripravil Inštitút rusínskeho jazyka a kultúry Prešovskej univerzity. Cieľom projektu bolo prehĺbiť znalosti alebo naučiť účastníkov školy komunikovať v rusínskom jazyku, rozšírenie poznatkov o karpatorusínskej histórii a kultúre. Edukačný proces sa realizoval paralelne v rusínskom a anglickom jazyku, nakoľko väčšina účastníkov pricestovala na Slovensko z USA.

15. jún 2010 – Nový Sad / Srbsko/ – Novinársko-vydavateľská inštitúcia „ Ruske slovo“ oslávila 65. výročie svojho vzniku. Je to najstaršia mediálna rusínska inštitúcia v Strednej Európe. V rámci inštitúcie pracuje najmladšia redakcia a to Agentúra Ruthenpress.

16. jún 2010 – Prešov – Uskutočnila sa výročná členská schôdza Spolku rusínskych spisovateľov Slovenska. Okrem vyhodnotenia činnosti spolku a schválenia využitia dotácie na rok 2010 bola prijatá nová členka Helena Gicová Micovčinová a voľba nového predsedu Spolku. Po zakladateľovi Spolku rusínskych spisovateľov doc. PhDr. Vasil'ovi Chomovi, CSc. a PhDr. Mikulášovi Kseňákovi bola zvolená predsedníčka PhDr. Kveta Koporová. Spolok rusínskych spisovateľov aj naďalej bude vydávať literárny almanach, uskutoční literárnu súťaž a pripraví každý rok niekoľko publikácií do tlače.

17. jún 2010 – Bratislava – Združenie inteligencie Rusínov Slovenska pripravilo ďalšiu časť projektu Stretnutia pri Dunaji. Bola prezentovaná kniha Ivana Popa: Malé dejiny Rusínov. Publikáciu vydalo občianske združenie ZIRS.

17. jún 2010 – Stará Ľubovňa – Rusínska obroda Na Slovensku, občianske združenie Molody Rusyny a mesto pripravili divadelný deň, na ktorom sa predstavila činohra Divadla Alexandra Duchnoviča z Prešova hrou Ivana Karpenka Karého „Sto tisíc“.

23.–28. jún 2010 – Svidník – Detský folklórny súbor Makovička sa predstavil na 7. medzinárodnom folklórnom festivale deti a mladých – Záhreb 2010. Organizátor festivalu – Umelecké združenie „Preslica“ do Záhrebu pozval takmer 500 mladých folkloristov z Chorvátska, Čiernej Hory, Ruskej federácie – Republika Burjatija, Poľska, Rumunska a Slovenska.

26.–27. jún 2010 – Snina – Areál rekreačnej oblasti Sninské rybníky žil celý víkend spevom, tancom a ľudovou hudbou. Na Podvihorlatskom folklórnom festivale Pod Beskydom zeleneňkým sa predstavilo 320 domácich i zahraničných účinkujúcich. Vystúpili Detský folklórny súbor Šiňava, FS Vihorlat, folklórna skupina Starinčanka, spevácke skupiny Dúha, Dukát, Kyčera, Zaričanka a vyvrcholením podujatia bol program s názvom Z tej doliny na tú v podaní Zlatých huslí a sólistov Lúčnice.

27. jún 2010 – Medzilaborce – Zasadala komisia Svetového kongresu Rusínov. Na zasadaní bola založená Asociácia rusínskych novinárov, ktorej zámerom je koordinovane a časovo aktuálne informovať rusínske obyvateľstvo o podujatiach v štátoch, kde žijú Rusíni, Rusnaci, Lemkovia, to je v Poľsku, Čechách, na Slovensku, Ukrajine, v Maďarsku, Srbsku, Rusku, Chorvátsku, Rumunsku ako aj v Severnej Amerike o ich aktivitách na pozdvíhanie hrdosti a utvrdzovania svojej identity. Predsedníčkou Asociácie sa stala Elena Perkovič zo Srbska, podpredsedníčkou Marianna Ľavinec z Maďarska.

26.–27. jún 2010 – Medzilaborce – Uskutočnil sa 48. ročník Festivalu kultúry a športu, na ktorom sa zúčastnili stovky účinkujúcich a športujúcich. Len v prvý deň festivalu bolo predaných 8500 vstupeniek. Na festival prichádza každý rok vyše 10 000 návštevníkov. Tohto roku medzi účinkujúcimi domácimi a zahraničnými folklórnymi súbormi bola aj Lucie Bílá. Festival pripravili mesto Medzilaborce, Rusínska obroda na Slovensku a ďalší.

30. jún 2010 – Prešov – Na literárnom večeri v rámci Letnej školy rusínskeho jazyka a kultúry Studium Carpato–Ruthenorum odovzdali cenu Alexandra Duchnoviča za rusínsku literatúru na rok 2010 Jozefovi Kudzejovi z Ňagova.

MÁJ 2010

Máj 2010 – Vyšný Komárnik – Skončila sa kompletná rekonštrukcia dreveného chrámu sv. Kozmu a Damiána. Návštevníkov z Poľska, Ukrajiny, Čiech, Nemecka a i. nadchýna hlavne architektúra týchto chrámov, národných kultúrnych pamiatok, ale aj drevený maľovaný ikonostas, ktorý slúžil ako maľovaná biblia. Tento chrám je výnimočný tým, že má štyri zvony. Najstarší je z roku 1924. Čo sa týka veľkosti, je so svojou vežou najvyšší drevený chrám v poddukelskej oblasti.

2. máj 2010 – Stará Ľubovňa – Po desiatich rokoch na Prešovskej ulici bol dostavaný pravoslávny chrám. Vysvätil ho Vysokopreosviatený vladyka Ján, arcibiskup prešovský a Slovenska. Tak aj Stará Ľubovňa patrí po Jarabine, Litmanovej a Údole medzi miesta, kde môžu pravoslávni veriaci dôstojne – v chráme – sláviť svoje obrady.

2.–3. máj 2010 – Przemysl /Poľsko/ – Pri príležitosti osláv 30. výročia založenia súboru piesní a tancov v Przemysli sa predstavili aj členovia folklórneho súboru Chemlon a speváckej skupiny Hačure z Humenného.

3. máj 2010 – Užhorod / Ukrajina / – Predsedu Svetového kongresu Rusínov Ďuru Papugu a predsedu Krajského združenia podkarpatských Rusínov, člena Svetovej rady Rusínov Mykolu Bobinca prijal nový gubernátor Zakarpatskej oblasti Ukrajiny Olexander Ledida. Rusínski predstavitelia ho informovali o činnosti Svetového kongresu Rusínov. Gubernátor sľúbil podporu Krajskému združeniu podkarpatských Rusínov. Prijatie u gubernátora sa uskutočnilo po účasti ruskokeresturských žiakov na Medzinárodnom turnaji mladých Rusínov v malom futbale v Poľane /Svaľavský rajón Zakarpatskej oblasti/.

7. máj 2010 – Bardejov – V rámci akcií Klubové večery sa Rusíni stretli na výročnej schôdzi. Vyhodnotili prácu Regionálneho klubu Rusínskej obrody na Slovensku, potom sa predstavili najúspešnejší speváci rusínskych ľudových piesní bardejovského okresu.

8. máj 2010 – Prešov – V PKO pod názvom „25-ty ročok vera minul tomu...“ sa uskutočnil koncert speváčky Anny Servickej a jej hostí. Zneli rusínske a šarišské ľudové piesne.

8. máj 2010 – Ubl'a – Uskutočnil sa Deň priateľstva – Deň dobrosusedstva, ktorý mal úspech už po deviatykrát. Na hraničnom priechode z oboch strán hraníc tu prišli nielen poprední politickí predstavitelia regiónov, ale aj bežní ľudia, aby sa stretli a spoločne zabavili, predstavili svoje zvyky a kultúru, podpísali dohody o vzájomnej spolupráci.

9. máj 2010 – Nižná Pisana – Vápeník – Predstavitelia samosprávy obce spolu s občanmi sa rozhodli prestavať budovu Obecného úradu na Dom nádeje a bývalú školu na Obecný úrad. Túto úlohu sa im podarilo splniť, a tak bol Dom nádeje v tento deň slávnostne otvorený. Slávnostný akt vykonali traja duchovní otcovia a to okresný dekan gréckokatolíckej cirkvi Marek Pulščak, okresný dekan pravoslávnej cirkvi Ján Sovič so svojim speváckym zborom a duchovný otec z gréckokatolíckej farnosti Kapišová Michal Jančišin.

Vo Vápeníku, kde žije 40 obyvateľov, tiež dokončili stavbu nového domu smútku, posvätil ho pravoslávny arcibiskup Ján.

9. máj 2010 – Kružľová – Obec v spolupráci divadlom Alexandra Duchnoviča z Prešova usporiadali rusínske divadelné predstavenie Sto tisíc. Na predstavenie obec v spolupráci s divadlom napísali projekt a získali peniaze z MK SR z programu Kultúra národnostných menšín.

12. máj 2010 – Svidník – V priestoroch Spojenej školy na Centrálnej ulici vo Svidníku sa konala akcia s názvom Gastroshow a Folklorne ozveny. Podujatie bolo organizované prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu a Štátneho rozpočtu SR. Partnermi projektu podprojektu Mládež a tradície otvárajú hranice, ktorý bol financovaný prostred boli Hotelová akadémia v Prešove, Podduklianske osvetové stredisko Svidník, Užhorodský komerčné technikum a Ruskokomarivská všeobecno-vzdelávacia škola I.–III. stupňa z Ukrajiny.

12. máj 2010 – Svidník – V centre mesta sa uskutočnil symbolický výkop a začiatok realizácie projektu v celkovom náklade 11 143 005,38 €. Spolufinancovaný je z kohézneho fondu Európskej únie a štátneho rozpočtu v rámci operačného programu Životné prostredie vo výške približne 10,3 mil. €. Obstarávateľ, ktorým je Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Košice investuje vyše 542 tis. €. Na vodnú nádrž Starina sa do 16 mesiacov pripoja východoslovenské mestá – Svidník, Stropkov, Giraltovce a obec Šarišský Štiavnik s počtom takmer 28 tisíc obyvateľov.

13. máj 2010 – Bratislava – Uskutočnila sa premiéra filmu Jozef a jeho bratia, réžia a scenár Anna Hlaváčová. Film je venovaný opcii alebo povojnovému presídleniu rusínskeho obyvateľstva na Ukrajinu, vznikol v spolupráci Združenia inteligencie Rusínov Slovenska a Ústavu pamäti národa (UPN). Jeho cieľom bolo prekročiť hranice regiónu a oboznámiť slovenskú verejnosť s témou, ktorá zostáva na okraji historického záujmu. Dokument/46 minút/ sa sústreďuje na príbeh jedného z optantov – Jozefa Bobalika.

14.–16. máj 2010 – Chomutov /Česká republika/ – Folklórny súbor Barvinok z Kamienky sa prezentoval na 20. výročí kolektívu Skejušan v Chomutove. V tomto českom meste a jeho okolí žije komunita obyvateľov, ktorí sa okolo roku 1840 odsťahovali z Kamienky a Jarabiny do rumunského mesta Skejuš a neskôr osídlili severozápadnú časť Českej republiky.

15. máj 2010 – Bardejov – Sviatok matiek slávil v športovej hale spevom, tancom a hudbou Poddukelského umeleckého ľudového súboru.

16.–17. máj 2010 – Bukovce – Od roku 1965 postihli túto obec najväčšie záplavy. Voda sa vyliala zo svojho koryta, až starosta obce v sobotu o jedenástej hodine vyhlásil tretí stupeň povodňovej aktivity. V nedeľu o pol tretej ráno strhla rieka Chotčianka most. Odrezala od sveta šesťnásť rodín, ktoré viac ako týždeň nemohli dostať svoje autá na druhý breh rieky a tak im armáda osadila provizórny most.

22.–23. máj 2010 – Krynica /Poľsko/ – Uskutočnilo sa 6. bienále rusínskej/lemkovej kultúry. Stretli sa tu mnohé umelecké kolektívy z Poľska a zo zahraničia, uskutočnil sa večer poézie a zasadala Svetová rada Rusínov. Svetová rada opätovne poslala list prezidentovi Ukrajiny, predsedovi parlamentu Ukrajiny a predsedovi vlády Ukrajiny, v ktorom sa domáha,

aby pri najbližšom sčítaní ľudu si Rusíni mohli napísať národnosť rusínsku. Taktiež sa domáha, aby delegáciu Svetového kongresu Rusínov prijali najvyšší predstavitelia Ukrajiny a spoločne rokovali o uznaní identity Rusínov podľa európskych zákonov o národnostných menšinách. Členovia Svetovej rady Rusínov schválili plány osláv Dňa Rusínov/Národný sviatok/. V roku 2010 budú oslavovať v Chorvátsku 29. mája vo Vukovare, na Slovensku 4. júna v Prešove, v Maďarsku 5. júna v Miskolci, v Rumunsku 4. septembra v Deve, v USA a Kanade 26. októbra v Pittsburghu.

22. máj 2010 – Šumiac – Začal sa 1. šumiacky FOTodeň, ktorý sa uskutočnil v rámci projektu „Mojimi očami“. Sobotné ráno ako každé iné. Ženy sa ponáhľajú do obchodu po čerstvý chlieb, pastieri ženú svoje stáda na lúky za dedinou, deti sa naháňajú na ulici, štamgasti si v krčme nechávajú naliať svoj prvý, psy štekajú, ovce bľáčia... Každosobotná rutina. Atmosféru jedného dňa zo života Šumiaca a jeho obyvateľov sa do svojich objektívov pokúšalo zachytiť takmer štyridsiatka fotografov z celého Slovenska.

29. – 30. máj 2010 – Beloveža, Lukov – Združenie inteligencie Rusínov Slovenska, Ústav pamäti národa, Miestna organizácia Rusínskej obrody v Beloveži, v spolupráci s Obecnými úradmi v Beloveži a Lukove zorganizovali verejnú prezentáciu dokumentárneho filmu „Jozef a jeho bratia“, ktorý odкрýva málo známu stránku česko-slovenskej histórie. Konkrétne ide o povojnové presídlenie časti rusínskeho obyvateľstva do bývalého Sovietskeho zväzu.

29. máj 2010 – Prešov – Syndesmos – Bratstvo pravoslávnej mládeže na Deň detí pripravilo stretnutie pred katedrálom sv. Alexandra Nevského v Prešove.

29. máj 2010 – Vukovar / Chorvátsko/ – Prvýkrát v histórii slávil Národný deň Rusnákov v Chorvátskej republike. Tento dátum bol stanovený podľa založenia gréckokatolíckej parochie v Petrovcich.

30. máj 2010 – Krajná Porubka – Uskutočnila sa tu výstava kvetov z krepového papiera v rámci projektu Stretnutia s kultúrou a kuchyňou poľsko-slovenského pohraničia. Projekt bol spolufinancovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007–2013 medzi obcou Haczów a Združením mikroregionu pod Duklou so sídlom v Krajnej Porúbke.

30. máj 2010 – Svidník – V gréckokatolíckom chráme Božej Múdrosti sa uskutočnil Koncert chvál, tohto roku konaný pri príležitosti 10. výročia založenia zboru Presv. Bohorodičky. Podujatie zorganizovala gréckokatolícka cirkev v spolupráci s Podduklianským osvetovým strediskom. Hostami tohto ročníka boli cirkevné zbory pôsobiace na území mesta, rímskokatolícky cirkevný zbor Božského Srdca a pravoslávny zbor pri chráme Presv. Trojice, Marek Pulščák ml. a Natália Blašková, speváčka zložka súboru Makovica a mužská skupina Humenské trio.

30. máj 2010 – Nitra – Za účasti Vysokopreosvieteného Jána, arcibiskupa prešovského a celého Slovenska sa konala prvá svätá liturgia v náhradných bohoslužobných priestoroch na Hornočermánskej ulici. Týmto dňom v Nitre oficiálne vznikla pravoslávna cirkevná obec.

30. máj 2010 – Ruská Poruba – Tradičné folklórne slávnosti pritiahli do obce stovky priaznivcov ľudovej hudby a tanca. Na pódiu obecného amfiteátru vystúpili kolektívy ôsmich

tanečných a speváckych zoskupení zo Slovenskej a Poľskej republiky, v programe sa predstavili aj žiaci miestnej základnej školy: Porubľanka z Ruskej Poruby, Porubjan z Poruby pod Vihorlatom, Voľanka z Volice, Sosna zo Zbojného, Poľana z Košíc, Orgonina z Vranova nad Topľou a Zemla Sanocka z Poľska.

APRÍL 2010

Apríl 2010 – Prešov – Vyšiel nový modlitebník pod názvom Hospody, pomiluj / Pane, zmiluj sa/, ktorý pripravil gréckokatolícky eparchiálny úrad v Prešove. Hlavnú časť predstavuje liturgia Ioana Zlatoustého k jednotlivým sviatkom, kanon paschy, akafisty, molebne, parastas, tajny, modlitby k dvom rusínskym blaženým biskupom P.P.Gojdičovi a V.Hopkovi.

7. apríl 2010 – Bratislava – 350 ľudí sa zabávalo na rusynskom plese. Bol to piaty ročník, ktorý pripravilo združenie Molody Rusyny. Pripomenulo sa aj 15. výročie kodifikácie rusynského jazyka a 20. výročie vzniku Rusínskej obrody na Slovensku.

11.– 12. apríl 2010 – Prešov – Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS The World Fellowship SYNDESMOS of Orthodox Youth slávalo 20. výročie svojho založenia. Pri tejto príležitosti v katedrálom chráme sv. kniežaťa Alexandra Nevského v Prešove sa uskutočnila Slávnostná archijerejská liturgia, ktorú okrem najvyššieho predstaviteľa pravoslávnej cirkvi na Slovensku Jeho vysokopreosvätenosti vladyku Jána, slúžili aj vzácní hostia, a to vladyka Irénée z Quebecu (Kanada) a prezident SYNDESMOSU o. Christophe D'Aloisio z Bruselu (Belgicko). Na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU bola otvorená výstava a prezentácia činnosti Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS a konferencia, ktorá bola venovaná problematike práce Cirkvi s mládežou.

14. apríl 2010 – Snina – Vihorlatské osvetové stredisko Humenné v spolupráci so Súkromným centrom voľného času Ptičie usporiadalo postupovú regionálnu súťaž detského hudobného folklóru. Súťaže sa zúčastnilo 97 spevákov z 23 škôl a školských zariadení z okresov Humenné, Medzilaborce a Snina. Regionálna súťaž bola zároveň i výberom na piesňové festivaly Spevy môjho rodu a Zemplín špiva, ktoré sa uskutočnia v druhej polovici roku 2010. Na krajskú súťaž, ktorá sa uskutoční 2. mája v Raslaviciach, postúpil Roland Guba zo ZŠ Duchnovičova Medzilaborce, Andrea Gerbocová zo ZUŠ Snina, Viktória Kováčová zo ZUŠ Humenné a spevácka skupina Kacarka – CSS Snina.

14. apríl 2010 – Vatikán – Svätý Otec Benedikt XVI. udelil osobnú audienciu zakladateľovi Inštitútu Naše Aktivity pre Slovensko a najmladšiemu autorovi odborných kníh Petrovi Solejovi z Medzilaboriec. Osobné prijatie, ktoré sa konalo na Námestí Svätého Petra vo Vatikáne, sa uskutočnilo za účasti vysokopreosviateného vladyku Jána Babjaka, arcibiskupa prešovského a metropolitu Gréckokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike. Petra Soleja sprevádzal aj jeho brat Ivan.

17. apríl 2010 – Humenné – Čerstvé mlieko z lúk Východných Karpát spod slovensko-poľských hraníc začali ponúkať jeho prvovýrobcovia už priamo v dedinách a v mestách horného Zemplína. Chladené čerstvé mlieko priviezli Humenčanom zamestnanci farmy v

Medzilaborciach. Chovajú kravy, ktoré sa v lete pasú na lúkach v okolí Medzilaboriec, Vydrane, Paloty v chránenej krajinskej oblasti Východné Karpaty pri hraničnom priechode do Poľska. Je tam nedotknutá príroda, bez vplyvov ťažkého či chemického priemyslu. Toto mlieko sa hodí aj na výrobu domácej smotany a tvarohu.

19. apríl 2010 – Prešov – Dva roky existencie Ústavu rusínskeho jazyka a kultúry Prešovskej univerzity a 15 rokov kodifikovaného rusínskeho jazyka. PU je jediná univerzita na Slovensku, ktorá pomáha rozvoju karpatorusinistiky. Pracovníci Ústavu už vydali 40 publikácií. Od akademického roku 2010/2011 je možnosť predĺžiť si štúdium v magisterskom programe učiteľstva. Rozšíril sa aj počet kombinácií s rusínskym jazykom na 16. Ústav má prvého docenta rusínskeho jazyka – doc.PhDr. Annu Pliškovu, PhD., to znamená, že pracovisko si môže zabezpečiť odbornú garanciu študijných programov vlastnými silami.

21. apríl 2010 – Prešov – V rámci cyklu vedeckých seminárov karpatorusinistiky pripravil Ústav rusínskeho jazyka a kultúry PU druhú prednášku pod názvom Tradície autonómie na Podkarpatskej Rusi. Prednášal profesor Torontskej univerzity v Kanade P.R.Madoczi.

22.–23. apríl – Vinica /okres Veľký Krtíš/ – Stretli sa tu zástupcovia najväčších historických národnostných menšín žijúcich na Slovensku – českej, maďarskej, nemeckej, rómskej, rusínskej a ukrajinskej, aby si vymenili názory na otázku postavenia a práv národnostných menšín a etnických skupín na Slovensku. Konštatovali, že politický a spoločenský vývoj po novembri 1989, ako aj po vzniku samostatnej Slovenskej republiky otvoril veľké možnosti pre ich rozvoj, ale stále absentujú také jednoznačné legislatívne, inštitucionálne a politické záruky, ktoré by zabezpečili všestranný rozvoj národnostných komunit v dlhodobom výhľade, ich efektívnu rovnosť v každej oblasti spoločenského života a ktoré by zastavili zrýchlenú asimiláciu v ich radoch, ktorá je nespochybniteľnou skutočnosťou. Návrh zaslali podpredsedovi vlády SR Dušanovi Čaplovičovi s požiadavkou zaradiť tento návrh na rokovanie Rady vlády pre národnostné menšiny a prezidentovi republiky Ivanovi Gašparovičovi so žiadosťou iniciovať proces odborných konzultácií o detailoch tohto návrhu pod jeho záštitou.

22.–24. apríl 2010 – Nitra – Na výstave Mladý tvorca už tradične nechýbal stánok Strednej odbornej školy Andyho Warhola z Medzilaboriec. V rámci odborného výcviku študenti pripravili a vystavovali výrobky v oblasti sklárstva, polygrafie a papiernictva, odevov z tkanín a pletenín, drevospracujúcej výroby a kaderníctva.

23. apríl 2010 – Medzilaborce – Po dvoch rokoch od schválenia štátnej pomoci pre Medzilaborce položili v severnej časti mesta základný kameň novej priemyselnej zóny. Podľa investora by v nej mohlo do troch rokov pracovať až 500 ľudí.

24. apríl 2010 – Budapešť – V divadelnej sále na ulici Akadémie sa uskutočnil literárno-hudobný večer venovaný veľkému buditeľovi všetkých Rusínov Alexandrovi Duchnovičovi. Osobnosť Duchnoviča je natoľko mnohohranná, že každý rok na tomto stretnutí účastníci počúvajú o čomsi ešte neznámom. Večer pripravila Organizácia Rusínov Maďarska.

24. apríl 2010 – Krásny Brod – Motorkári z východného Slovenska sa stretli pri monastyre v Krásnom Brode, aby otvorili motokársku sezónu v regióne a posvätili svoje motorky. Kým v uplynulom roku sa akcie zúčastnila necelá stovka, teraz na druhom ročníku otvorenia motokárskej sezóny sa zišli tri stovky milovníkov ťažkých strojov.

24. apríl 2010 – Vyšný Orlik, Nižný Mirošov – Minister vnútra SR Róbert Kaliňák priviezol dobrovoľným hasičom nové hasičské autá.

25. apríl 2010 – Jakubany – Na folklórnej súťaži dospelých Spievajte si, spievaj stretlo sa viac ako 200 folkloristov z rôznych kútov Prešovského kraja. Krajské kolo v Jakubanoch malo štyri kategórie: ľudové hudby, spevácke skupiny, sólisti speváci a duetá, sólisti inštrumentalisti. Z 13 okresov Prešovského kraja malo na súťaži zastúpenie až 11. Pre Staroľubovniansky okres získali Zlaté pásma Martin Kollár, Ľudová hudba bratov Kollárovcov, Veronika Boďová a ženská spevácka skupina Poľana z Jarabiny. Okrem klasickej ľudovej hudby a spevu to bola aj prehliadka hudobných nástrojov a pestrofarebných krojov z celého kraja. Organizátormi boli Prešovský samosprávny kraj, Ľubovnianske osvetové stredisko a obec Jakubany.

27. apríl 2010 – Ubl'a – Vo veku 63 rokov po dlhotrvajúcej chorobe zomrela popredná interpretka rusínskych ľudových piesní, laureátka niekoľkých speváckych súťaží – Mária Čokynová. Jej speváckemu naturelu boli blízke všetky žánre ľudového spevu a mimo rusínskeho folklóru s veľkou záľubou sa venovala aj slovenským ľudovým piesňam, ktoré si obľúbila cez interpretačné umenie svojho veľkého vzoru – Dariny Laštiakovej.

29.–30. apríl 2010 – Snina – Mestskému úradu sa darilo v rozvíjaní i realizácii cezhraničnej spolupráce s partnerskými mestami susedného Poľska. Dôkazom konkrétnych aktivít v tejto oblasti bola účasť štvorčlennej skupiny zamestnancov sninskej samosprávy na úvodnej konferencii v poľskom meste Rzeszow. Návšteva sa uskutočnila k projektu „Možnosti využívania starého Wisloka na ekologické vzdelávanie a turistické ciele“. Konferenciu zorganizovalo združenie Eurogalicja, ktorému sa na projekt podarilo získať finančné prostriedky z Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika, mesto Snina je partnerom projektu.

30. apríl 2010 – Svidník – Podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Dušan Čaplovič navštívil Svidník. Na pôde obvodného úradu sa stretol so zástupcami Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, Jednoty dôchodcov a ďalších záujmových združení. Na viac ako hodinovej diskusii dominovali témy sociálnej i národnostnej politiky.

MAREC 2010

3. marec 2010 – Ubl'a – Agentúra regionálneho rozvoja Poloniny zorganizovala v rámci projektu „Zelené Poloniny, zelená magistrála turizmu, zelená spolupráci“ konferenciu pod názvom „Budeme vidieť Poloniny z vtáčej perspektívy?“. Host'om konferencie bol generálny konzul Ukrajiny Mgr. Jurij Koliadanskyj.

7. marec 2010 – Bratislava – V katedrálnej chráme Povyšenia sv. kríža na počesť skladateľa a dirigenta Štefana Ladižinského spieval katedrálly zmiešaný zbor Kyrilomethodeon. Štefan Ladižinský sa dožil 85 rokov svojho života. Bol dlhoročným dirigentom, skladateľom, rusínskym aktivistom, jedným z predsedov Rusínskej obrody na Slovensku, zakladateľom štúdia S v Bratislave, vedúcim Poddukelského ukrajinského ľudového súboru v Prešove, generálnym riaditeľom Slovkoncertu, a autorom mnohých hudobných a slovných diel. Posledný zborník rusínskych ľudových piesní pod názvom

Rusínske perly rozpisovaných pre tri hlasy vydal v r. 2010. Spoluautorkou publikácie je Anna Kuzmiaková.

13.–14. marec 2010 – Ladomirová – Uskutočnilo sa duchovné stretnutie pravoslávnej mládeže z celého východného Slovenska. Bolo venované pamiatke archimandritovi Sávovi a metropolitovi Vitalijovi Maximenkovi, niekdajším mníchom pôsobiacim v tunajšom kláštore. Metropolita Vitalij Maximenko, ktorý je pochovaný v Spojených štátoch amerických, kam odišli mnísi z Ladomirovej, bol zakladateľom a zároveň predstaveným monastiera svätého Jovu Počajevského. Založil tu aj tlačiareň cirkevných kníh a časopisov. Išlo totiž o centrum pravoslávnej misie.

Sáva Struve je pochovaný v Ladomirovej, kde pôsobil ako správca cirkevnej obce. Po odchode mníchov do USA sa stal predstaveným monastiera.

13. marec 2010 – Kolonica – Stavbári slávnostne odovzdali do užívania budovu Planetária v Kolonickom sedle. Zavŕšili tým najvýznamnejšiu investičnú akciu projektu Karpatské nebo.

16. marec 2010 – Pittsburg / USA/ – Zomrel Jack Poloka /Polovka/. V r. 1973 založil a viedol folklórny súbor Slavjane, bol jeho riaditeľom a choreografom. Súbor sa predstavil v rôznych krajinách sveta, bol aj na festivale v Medzilaborciach, v blízkosti tohto mesta sa narodili jeho predkovia Polovkovci. Bol aktívnym členom v Karpato-rusínskej organizácii a spolu so svojim synom sa prihovárал poslucháčom vo vysielaní pre Rusínov USA a Kanady.

18. marec 2010 – Snina – Zišli sa starostovia obcí združení v ZMOS – región Snina, aby spoločne hovorili predovšetkým o problémoch obecných samospráv. Na ich zasadnutie prijal pozvanie okrem poslanca NR SR Michala Lukšu a poslancov VÚC PSK i predseda Výboru NR SR pre financie, rozpočet a menu Jozef Burian. Práve jemu tlmočili zástupcovia obcí viacero požiadaviek i žiadostí o pomoc.

18. marec 2010 – Bratislava – Uskutočnil sa diplomový koncert Bc. Ľubomíra Popíka a Bc. Ivany Krejčířikovej.

19. marec 2010 – Michalovce – V priestoroch Zemplínskeho múzea spomínali na udalosti vojnového konfliktu medzi prvou Slovenskou republikou a Maďarskom, ktorý zasiahol pred viac ako 70 rokmi oblasť východného Slovenska. Na diskusii o priebehu a následkoch tzv. Malej vojny sa zúčastnili historici, študenti, ako aj široká verejnosť. V Malej vojne prišlo Slovensko o obce v okresoch Snina a Sobrance.

20. marec 2010 – Medzilaborce – Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS pripravilo 5. ročník súťaže v prednese duchovnej poézie, prózy a spevu. Uskutočnilo sa v Detskom domove sv. Nikolaja. Príspevky zneli v slovenskom, ukrajinskom, ruskom, rusínskom, českom a srbskom jazyku.

23. marec 2010 – Prešov – Divadlo Alexandra Duchnoviča oslavovalo 65. výročie svojho založenia. V prvých rokoch po vojne divadlo hralo po rusky, neskôr po ukrajinsky a napokon po rusínsky.

25. marec 2010 – Prešov – Rusínska obroda na Slovensku, médiá a široká verejnosť si pripomenuli 20. výročie vzniku Rusínskej obrody. Občianske združenie bolo založené v Medzilaborciach 25. marca 1990.

25. marec – 9. apríl 2010 – Humenné – Vihorlatské múzeum v Humennom v spolupráci s okresnou organizáciou Únie žien Slovenska a mestom Humenné pripravili 18. ročník súťažnopredajnej výstavy Karpatská kraslica. Na prehliadke sa zúčastňuje rekordných 66 autoriek a autorov so svojimi kolekciami z oblasti Humenného, Sniny, Medzilaboriec, ale aj Vranova, Stropkova, Bardejova, Košíc, Trebišova, Partizánskeho a Novej Bane. Vystavené kraslice doplnili 12 kolekcií z Múzea kraslíc v Zengővárkony a družobného mesta Mátészalka v Maďarsku, dve z Gminy Zarszyn v Poľsku a dve z Múzea kraslíc v Kolomyje a Lvova na Ukrajine. Vystavené kraslice reprezentujú rôzne techniky – klasickú batiku, voskovú techniku, vyškrabovanie, tzv. madeiru /s dievkami/, vitráž, olepovanie /slama, papier, nitky, drobná mozaika/, ale aj výzdobu nitmi, dekór maľovaný anilínovými a latexovými farbami. Okrem klasických slepačích veľkonočných vajíčok vystavovali niektorí autori svoje malé umelecké diela aj na husacích, kačacích, pštrosích a holubích vajíčkach.

27. marec 2010 – Prešov – Poddukelský umelecký ľudový súbor v Prešove uviedol premiéru hudobno-dramatickej skladby Kolíska a križ II. Ústredným motívom je ukrižovanie a zmŕtvychvstanie Krista. Predstavenie núti diváka zamyslieť sa nad utrpením v živote.'

30. marec 2010 – Prešov – Slovenské národné múzeum – Múzeum rusínskej kultúry v Prešove pripravilo vernisáž výstavy pod názvom Veľká noc u Rusínov. Dominovali slávnostný stôl s „posväteným“ jedlom, veľkonočné vajíčka /pisanky/ zdobené rôznymi tradičnými a netradičnými štýlmi zdobenia /pisania/, odev, vyrobený v domácich podmienkach, veľká gazdovská pec a vyšívané a tkané obrusy a obrusky na túto príležitosť.

FEBRUÁR 2010

Február 2010 – Medzilaborce – Múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach v tomto roku oslavuje 20. výročie existencie. Súčasným plánom je v múzeu pre tento rok pripraviť novú koncepciu a dramaturgiu, ktorá by ponúkla širší pohľad na Andyho Warhola. Súčasťou rozšírenej expozície, ktorá sa nemá zameriavať len na výtvarné diela, je aj navrhovaný Útvar pre rusínsku kultúru a umenie.

Február 2010 – Košice – Slovenské technické múzeum prekvapilo priaznivcov duchovna. Návštevníkom ponúkla výstavu s názvom III. Bienále ikonopisectva a sakrálnej tvorby Karpatského Euroregiónu. Premiéra výstavy sa uskutočnila vo Vlastivednom múzeu v Trebišove na konci roku 2009. Inštalovaných je spolu 56 ikon a sakrálnych malieb. Bienále je svedectvom toho, že ikonopisectvo a sakrálna tvorba majú na Slovensku i v krajinách Karpatského euroregiónu nielen dlhú tradíciu, ale i budúcnosť.

3. február 2010 – Prešov – Divadlo Alexandra Duchnoviča uviedlo na svojej scéne hru Karola Horáka Buridanov osol. Réžia Henrik Rozen z Poľska.

4.–9. február 2010 – Moskva – Humenské trio reprezentovalo Slovensko v Moskve, kde koncertovalo na základe pozvania Slovenského veľvyslanectva v Ruskej federácii. Prvý koncert Humenčania absolvovali v moskovskej kinosále, kde spievali pre pracovníkov slovenskej, českej, maďarskej, poľskej a srbskej ambasády a tiež pre ich ruských priateľov. Vyše hodinový program sledovali približne dve stovky pozvaných.

5. február 2010 – Kamienka – Uskutočnil sa 1. Barvinkový ples. Hlavným organizátorom podujatia bol folklórny súbor Barvinok.

6. február 2010 – Čertižné – Športový klub Kyčara v spolupráci s Obecným úradom zorganizoval 17. ročník športového turistického podujatia pod názvom Pochod vďaka Dukla–Čertižné. Podujatia sa zúčastnilo 73 lyžiarov z Medzilaboriec, Košíc, Prešova, Sniny, Humenného, Zemplínskych Hámrov, Klenovej, Krásneho Brodu, Svidníka, Stropkova, Dlhého nad Cirochou a Čertižného.

9. január 2010 – Malý Lipník – Na privítanie Nového roku sa uskutočnila 1. rusínska zábava. Pripravilo ju občianske združenie Molody Rusyny, ktorému nešlo iba o zábavu, ale o potvrdenie a obnovu starých ľudových tradícií.

10. február 2010 – Prešov – Divadlo Alexandra Duchnoviča obnovilo hru Nikolaja Gogoľa Revizor. Réžia Svetozar Sprušanský.

13. február 2010 – Výrava – Uskutočnil sa 2. ročník rusínskeho plesu, na ktorom prvýkrát bola voľba kráľovnej plesu. Korunovaná bola Mgr. Jaroslava Uramová.

14. február 2010 – Ubl'a – 100 rokov svojho života oslávila Júlia Janočková. Vychovala šesť detí, teší sa z desiatich vnúčat, jedenástich pravnúčat a jednej pra-pravnučky.

18. február 2010 – Prešov – Miestna organizácia Rusínskej obrody pripravila seminár na tému Slovanstvo a rusínska identita. Prednášal Prof. PhDr. Jozef Sipko, PhD., prodekan FF PU.

22. február 2010 – Prešov – 50 ročné jubileum slávil známy a vážený primár Ortopedického oddelenia Fakultnej nemocnice s poliklinikou J.A. Rajmana v Prešove MUDr. Ján Kľoc, PhD. Ocenenie dostal aj od predsedu Prešovského samosprávneho kraja Petra Chudíka.

24. február 2010 – Orlov – Divadlo Alexandra Duchnoviča sa predstavilo hrou Vasil'a Turka Princove halušky. Dej sa odohráva v stredoveku, práve v oblasti severovýchodného Slovenska, terajších okresov Kežmarok, Levoča, Sabinov, Prešov, Bardejov.

25. február 2010 – Svidník – Uskutočnilo sa slávnostné zhromaždenie pri príležitosti odovzdávania jubilejných medailí prezidenta Ruskej federácie „65 rokov víťazstva vo veľkej vlasteneckej vojne 1941–1945.“ Ocenených bolo 27 priamych účastníkov bojov z okresov Svidník a Stropkov v pôsobnosti Oblastného výboru SZPB vo Svidníku. Jubilejnú medailu prezidenta Ruskej federácie odovzdal Veľvyslanec Ruskej federácie v SR Alexander Udaľcov. Ocenení boli: Michal Bartko, Vasil' Čobirka, Michal Danko, Peter Derco, Michal Dziana, Peter Fecko, Andrej Hafič, Ján Jurčišin, Vasil' Jurčišin, Ján Kniš, Andrej Paľa–Kočiščák, Ján Komišák, Michal Kriško, Karol Ladimirský, Ján Mat'áš, Ján Mihok, Ján Mikula, Štefan Nemeč, Štefan Paňko, Ján Popik, Vasil' Račko, Juraj Škublík, Imrich Šramko, Ján Štefaník, Michal Trebišovský, Vasil' Vašuta, Eliáš Želizňák. Niektorým z nich bolo ocenenie udelené in memoriam.

25. február 2010 – Medzilaborce – Odborní pracovníci Múzea moderného umenia Andyho Warhola zrealizovali edukačný program v Materskej škôlke na ulici Generála Svobodu. Ten

je súčasťou dlhodobého projektu zameraného na realizácie viacstupňových výtvarných dielní a besied o detských témach u svetových autorov, akými sú Andy Warhol, Keith Haring, Roy Lichtenstein.

27.–28. február 2010 – Praha – V Dome národnostných menšín zasadala Svetová rada Rusínov. Rokovala o príprave osláv Dňa Rusínov v členských krajinách Svetového kongresu Rusínov, o aktivitách rusínskych organizácií v jednotlivých štátoch, o návrhu na založenie archívu Svetového kongresu Rusínov, o časopise Rusín a i.

JANUÁR 2010

6. január 2010 – Prešov a iné mestá a obce – Pre pravoslávnych a čiastočne aj gréckokatolíckych veriacim na Slovensku sa začali Vianoce – Roždestvo podľa Juliánskeho kalendára. V takomto termíne rusínski predkovia slávil narodenie Ježiška niekoľko storočí.

9. január – 2010 – Prešov – Miestny odbor Matice slovenskej v Prešove a miestna organizácia Rusínskej obrody v Prešove podpísali memorandum o spolupráci v záujme ďalšieho prínosu duchovných a morálnych hodnôt do spoločného pokladu mesta Prešov a regiónu.

13. január 2010 – Ulič – Príchod rusínskeho Nového roku dôchodcovia slávil na spoločnom stretnutí. Organizátormi podujatia boli Obecný úrad Ulič, Rusínska obroda, OZ My na hranici Európy. Žiaci ZUŠ v Snine spolu so žiakmi základnej školy pripravili slávnostný kultúrny program plný vinšov, kolied, piesní a básní v slovenskom a rusínskom jazyku.

16. január 2010 – 23. január – Bratislava, Humenné, Veľká Lomnica, Kurov, Svidník, Prešov, Bardejov a iné – Združenie inteligencie Rusínov Slovenska zorganizovalo 8. novoročný ples Rusínov v Bratislave. Podobný ples pripravili aj v Humennom. Zúčastnili sa na ňom veľvyslanec Ruskej federácie na Slovensku Alexander Udal'cov, poslanci Národnej rady SR a ďalší predstavitelia štátu a cirkvi. Podobné plesy sa uskutočnili aj v iných obciach a mestách rusínskeho regiónu, takto si pripomenuli Nový rok, ktorý niekoľko storočí slávil ich rusínski predkovia podľa Juliánskeho kalendára.

Spolok Rusínov Spiša pripravil silvestrovský rusínsky ples vo Veľkej Lomnici.

16. január 2010 – Zboj – Obyvatelia obce volili nového starostu. Doterajší starosta sa vzdal zo zdravotných dôvodov. K volebným urnám prišlo 249 z 358 oprávnených voličov. Najväčší počet hlasov (249) získal Ladislav Lodomirjak.

16. január 2010 – Humenné – Spoločný „svjatyj večur“ vo Vihorlatskom osvetovom stredisku v Humennom pripravila Miestna organizácia Rusínskej obrody. Znelo duchovné slovo, koledy, vinše a podávali sa tradičné jedlá. Pripomenutie si vianočných tradícií Rusínov a vynikajúcu zábavu si nenechalo ujsť asi 170 hostí, ktorými neboli len Rusíni, ale aj mnoho ľudí rôznych vierovyznaní. Spevácka skupina Hačure sa postarala o neopakovateľnú veselicu.

17. január 2010 – Prešov – Šarišská galéria pripravila stretnutie detí s významným výtvarníkom Júliusom Muškom, rodákom z Medzilaboriec. Akcia pod názvom Ujko maliar v galérii sa uskutočnila pri príležitosti otvorenia jeho výstavy a 90. výročia narodenia majstra Mušku.

18.–19. január 2010 – Mestá a obce na východe SR si pripomenuli 65. výročie oslobodenia spod fašistického útlaku. Samosprávy spolu so Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov vzdali pietnou spomienkou pri pamätníkoch úctu padlým vojakom aj civilistom.

22. január 2010 – Levoča – Organizácia Molody Rusyny, jej členka Katarína Furínová usporiadala už 3. Rusnácky ples, na ktorom sa stretli Rusíni a ich priatelia z Levoče, Spišskej Novej Vsi, Poráča, Nižných Repaš, Torysiak, Olšavice a z ďalších miest a obcí regiónu.

27. január 2010 – Prešov – Rusíni na Slovensku si pripomenuli 15. výročie kodifikácie rusínskeho jazyka. Slávnostné vyhlásenie kodifikácie rusínskeho jazyka bolo vyhlásené 27. januára 1995 v Bratislave.

29. január 2010 – Stakčín – Uskutočnilo sa úvodné stretnutie partnerov projektu, na ktorom boli podpísané dohody s expertmi a určili termín a trasu prezentačnej cesty poľských subjektov zaoberajúcich sa turizmom. Úlohou expertného tímu je pripraviť materiály pre Sprievodcu s mapovými podkladmi do júla 2010 a vypracovať odporúčania pre trvalé udržanie výstupov projektu, ktoré budú prezentované na konferencii. Obec v rámci výzvy Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007–2013 získal finančný príspevok z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja vo výške 48 379,45 EUR z celkového rozpočtu 56 917,00 EUR, čo predstavuje 95 % nákladov.

29. január 2010 – Rusíni bývalej Podkarpatskej Rusi si pripomenuli 80. výročie, kedy dočasné národné zhromaždenie prijalo Ústavnú listinu Československej republiky. Do tohto najvyššieho zákona bola zakotvená aj autonómia Podkarpatskej Rusi, čo malo znamenať význam zvrchovanosti štátnej moci Československa na podkarpatoruskom území. Toto rozhodnutie malo veľký význam i pre Podkarpatskú Rus a dejiny Rusínov. Prvýkrát vo svojej tisícročnej histórii boli uznaní ako svojbytný, slobodný, štátotvorný národ.

30.–31. január 2010 – Kamienka – Už 39-krát sa tu uskutočnil volejbalový turnaj o putovný pohár starostu obce. Ide o podujatie, ktoré sa koná z príležitosti oslobodenia obce a jeho hlavnými organizátormi sú Obec Kamienka, Základná škola s materskou školou a miestna organizácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Ide o jedinečné podujatie svojho druhu, keďže v šiestich ženských a siedmich mužských družstvách hrajú volejbalistky a volejbalisti pôvodom z obce.